

PITANJA I ODGOVORI – UVOĐENJE EURA (www.euro.hr)

1. Hoće li se srednji tečaj HNB-a za kunu u odnosu na euro fiksirati i prije uvođenja eura, primjerice s početkom dvojnog iskazivanja cijena?

Ne, od 5. rujna 2022. neće biti izmjena vezano za utvrđivanje i objavljivanje postojeće tečajne liste HNB-a (tečajevi kune u odnosu na druge valute), sve do 31. prosinca 2022. Međutim, srednji tečaj HNB-a koji će vrijediti na dan 31. prosinca 2022. bit će jednak fiksnom tečaju konverzije: 1 euro = 7,53450 kuna.

Od 1. siječnja 2023. HNB će objavljivati tečajnu listu za euro u odnosu na druge valute, a tečajevi na tečajnoj listi HNB-a neće biti isti kao tečajevi Europske središnje banke (ESB). Tečajna lista HNB-a utvrđivat će se i objavljivati svakoga radnoga dana, a primjenjivat će se od sljedećeg dana. Na tečajnoj listi HNB-a tečajevi stranih valuta biti će iskazani za jedinicu domaće valute, npr. 1 EUR = x USD te će se objavljivati kupovni, srednji i prodajni tečajevi.

2. Na koga se odnosi obveza dvojnog iskazivanja?

Obveza dvojnog iskazivanja odnosi se isključivo na izravan odnos prema potrošačima. Dvojno iskazivanje ne obuhvaća trgovačke ugovore, odnosno ponude, predujmove, račune i slične dokumente između poslovnih subjekata (B2B), interne račune unutar istoga poslovnog subjekta te razne evidencije i izvještaje koje će biti potrebno dostavljati javnim tijelima.

3. Što je fiksni tečaj konverzije i kako se određuje?

Kuna će biti zamijenjena eurom po fiksnom tečaju konverzije koji iznosi 7,53450 kuna za 1 euro, a kojega je odredilo Vijeće Europske unije 12. srpnja 2022. Sukladno praksi i iskustvima drugih država članica koje su uvele euro, fiksni tečaj konverzije po kojem se kuna zamjenjuje eurom (tečaj će se nepovratno fiksirati) jednak je središnjem paritetu koji je određen za potrebe sudjelovanja Hrvatske u tečajnom mehanizmu ERM II.

Uobičajena je praksa da Vijeće EU-a, otprilike šest mjeseci prije uvođenja eura na preporuku Europske komisije i nakon savjetovanja s Europskom središnjom bankom, donese odluku o neopozivom fiksnom tečaju po kojem će se nacionalna valuta zamijeniti eurom. Fiksni tečaj konverzije najčešće ima pet decimala, a prilikom konverzije odnosno izračunavanja iznosa u eurima, treba se koristiti brožčani iznos u cijelosti odnosno bez zaokruživanja. Također, u većini slučajeva središnji paritet koji se primjenjivao tijekom sudjelovanja u tečajnom mehanizmu ERM II postao je i fiksni tečaj konverzije (u svim novim državama članicama osim u Slovačkoj).

4. Kada ćemo uvesti euro?

Hrvatska će uvesti euro 1. siječnja 2023. godine. Konačnu odluku o tome, slijedom pozitivne ocjene Europske komisije te nakon što provedenih procedura i razgovora u Euroskupini i Europskom vijeću i nakon mišljenja Europskog parlamenta, donijelo je Vijeće Europske unije u srpnju 2022. Zajedno s odlukom o uvođenju eura u Hrvatskoj 1. siječnja 2023., Vijeće EU-a donosi i uredbu o tečaju po kojem će se kuna zamijeniti eurom (fiksni tečaj konverzije).

Proces uvođenja eura sastoji se od dvije glavne faze koje se moraju uspješno provesti kako bi država mogla uvesti euro kao službenu valutu. Prvu fazu obilježavaju pripreme za pristupanje tečajnom

mehanizmu ERM II. Hrvatska je početkom srpnja 2019. poslala pismo namjere za ulazak u ERM II, koje su zemlje europodručja pozdravile. U tom se pismu Hrvatska obvezala do sredine 2020. provesti veći broj reformskih mjera. Provedbom reformskih mjera u planiranom roku Hrvatska je ispunila sve preduvjete za podnošenje službenog zahtjeva za ulazak u ERM II te je zajedničkim dogovorom država članica europodručja, Danske, Europske središnje banke i Europske komisije 10. srpnja 2020. pristupila mehanizmu ERM II. Ulaskom u ERM II počela je druga faza, koja će trajati najmanje dvije godine. U tom razdoblju Hrvatska je ispunila jasno definirane kriterije za uvođenje eura (tzv. kriterije iz Maastrichta ili kriterije nominalne konvergencije) kako bi potom uvela euro. Iz tog razloga, najraniji mogući datum uvođenja eura jest 1. siječnja 2023. koji će se i ostvariti budući da je Hrvatska, kako je potvrđeno u izvješćima o konvergenciji Europske središnje banke i Europske komisije za 2022., ispunila sve uvjete za uvođenje eura.

5. Hoće li se zbog uvođenja eura povećati cijene?

Cijene se u biti neće povećati zbog uvođenja eura. Učinak rasta cijena zbog uvođenja eura bit će vrlo blag i jednokratn, a na osnovi iskustva drugih zemalja koje su uvodile euro od 2007. naovamo, procjenjuje se da će iznositi samo 0,2 postotna boda u godini uvođenja eura. Učinak zamjene nacionalnih valuta u euro na rast potrošačkih cijena u državama članicama koje su već uvele euro bio je vrlo blag. Primjerice, učinak uvođenja eura na inflaciju u novim državama članicama bio je privremen i iznosio je prosječno 0,23 postotna boda. Nakon uvođenja eura u Slovačkoj 1. siječnja 2009. zabilježen je jednokratni učinak na rast inflacije od 0,3 postotna boda, a sličan učinak primijećen je i 2007. u Sloveniji, te Malti i Cipru u 2008. godini.

Vlada će veliku pozornost posvetiti zaštiti potrošača i poduzet će mjere kako bi spriječila neispravno preračunavanje cijena i eventualne zloporabe pri zaokruživanju cijena u novoj valuti te iskorištavanje zamjene valute za povećanje cijena. Eventualno nepošteno zaokruživanje cijena pri konverziji svest će se na minimum primjerenim mehanizmima praćenja postupka konverzije, među čijim će glavnim mjerama biti dvojno iskazivanje cijena u razdoblju prije i nakon uvođenja eura.

6. Što podrazumijeva dvojno iskazivanje cijena?

Dvojno iskazivanje cijena bit će ključna mjera za zaštitu potrošača u postupku uvođenja eura. Obveza dvojnog iskazivanja cijena bit će na snazi u razdoblju od četiri mjeseca prije uvođenja eura do godinu dana nakon uvođenja eura, preciznije, obveza dvojnog iskazivanja primjenjivat će se od **5. rujna 2022. do 31. prosinca 2023.**, te tijekom tog razdoblja poslovni subjekti i drugi obveznici u svojim odnosima s potrošačima moraju iskazati cijenu i druge novčane iskaze vrijednosti i u eurima i u kunama.

Pritom, cijene i drugi novčani iskazi vrijednosti roba i usluga moraju biti jasno vidljivi, lako čitljivi, razumljivi, iskazani na način da ne dovode potrošača u zabludu i da potrošač može točno razumjeti na koju se robu odnosno na koju uslugu cijena odnosi i kako bi kupci mogli provjeriti jesu li cijene ispravno preračunate. Također, na vidljivom mjestu u prodajnom prostoru i mjestu pružanja usluga treba biti istaknut i fiksni tečaj konverzije.

Dvojno iskazivanje cijena poduzeća će morati primijeniti i na cjenicima i promotivnim materijalima koje objavljuju na internetskim stranicama i u medijima. Blagajne poduzeća također će biti prilagođene za dvojno iskazivanje cijena kako bi na računima ukupan iznos računa bio iskazan u objema valutama, a na računu će biti potrebno navesti i fiksni tečaj konverzije.

7. Što obuhvaća obveza dvojnog iskazivanja u internetskoj prodaji?

Dvojno iskazivanje u internetskoj prodaji obuhvaća:

- iskazivanje cijena na početnoj stranici, ali samo u slučaju ako je već na početnoj stranici istaknuta određena roba koja se potrošaču nudi po određenoj cijeni, a koju klikom na tu robu potrošač može naručiti (odnosno spremiti u košaricu)
- iskazivanje cijena na prikazu samog proizvoda, ali opet samo u slučaju da se prikazani proizvod može kupiti u određenoj web-trgovini (ako je riječ samo o informativnom prikazu robe bez mogućnosti kupnje, nije potrebno isticati cijenu)
- iskazivanje cijena na prikazu predloženih proizvoda budući da se na navedeni način potrošaču nudi i predlaže kupnja točno određene robe kao posljedica potrošačeva odabira ili pretraživanja nekih drugih artikala / robe
- iskazivanje ukupnog iznosa košarice
- iskazivanje ukupnog iznosa pri završetku kupnje, iznos koji će potrošač trebati platiti
- iskazivanje ukupnog iznosa na potvrdi narudžbe
- iskazivanje ukupnog iznosa na računu.

8. Smiju li poslovni subjekti mijenjati cijene tijekom razdoblja obveze dvojnog iskazivanja?

Poslovnim subjektima nije zabranjeno mijenjati cijene, no uvođenje eura ne smije biti razlog promjene cijene. Ako dođe do opravdane promjene cijene u kuni u razdoblju od 5. rujna 2022. do 31. prosinca 2022., cijena u kuni mijenja se te se nova utvrđena cijena preračunava u euro uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i u skladu s pravilima za preračunavanje i zaokruživanje. Ako dođe do opravdane promjene cijene u euru nakon 1. siječnja 2023., cijena u euru mijenja se te se nova utvrđena cijena preračunava u kune uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i u skladu s pravilima za preračunavanje i zaokruživanje.

9. Tko je sve dužan provoditi obvezu dvojnog iskazivanja cijena?

Obveza dvojnog iskazivanja cijena odnosit će se na sve poslovne subjekte u nefinancijskom i financijskom sektoru, odnosno trgovce i na druge pružatelje usluga, uključujući restorane, kafiće, hotele, kozmetičke salone, banke i druge financijske institucije, u njihovim odnosima s potrošačima. Osim na privatni sektor, obveza dvojnog iskazivanja cijena odnosit će se i na subjekte iz javnog sektora. Tijela državne uprave i poduzeća iz javnog sektora tako će biti dužna dvojno iskazivati cijene u svim dokumentima koje proizvode i kojima se služe u odnosima s građanima. Primjerice, u rješenjima o povratu poreza, poreznom dugu, potvrdama o isplati plaća, isplati mirovina ili socijalnih naknada, na računima za komunalne usluge i slično.

10. Što će se dogoditi s kreditima i depozitima koji su nominirani u kunama kada uvedemo euro?

Od dana uvođenja eura svi kunski krediti i krediti s valutnom klauzulom u eurima smatrat će se kreditima u eurima. Prema načelu neprekidnosti ugovora i drugih pravnih instrumenata, uvođenje eura ne utječe na valjanost postojećih ugovora koji se referiraju na nacionalnu valutu. To, među ostalim, znači da ugovori o kunkskim kreditima i kreditima s valutnom klauzulom u eurima neće morati biti izmijenjeni zbog prelaska na euro kao novu službenu valutu. Umjesto toga, iznosi iskazani u kunama u tim ugovorima smatrat će se iznosima u eurima, pri čemu će se iznosi preračunavati prema fiksnom tečaju konverzije bez ikakvih troškova za dužnike. Kod kredita koji su ugovoreni s fiksnom kamatnom stopom, kamatna stopa i dalje ostaje fiksna. S druge strane, kada je riječ o kreditima s

promjenjivom kamatnom stopom, čija je kamatna stopa vezana uz neki od postojećih parametara u kunama, kamatna stopa ostaje promjenjiva i na njih će se primjenjivati odgovarajući eurski parametar što je precizno definirano u Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj. Zakon o uvođenju eura propisuje da se u slučaju prilagodbe promjenjivog parametra kamatna stopa koju plaća građanin ne smije povećati. To u praksi znači da u slučaju da novi promjenjivi parametar bude viši od parametra koji se primjenjivao prije dana uvođenja eura, banka je dužna smanjiti svoju fiksnu maržu kako bi kamatna stopa koja plaća dužnik ostala nepromijenjena.

Također, svi kunski depoziti kod poslovnih banaka konvertirat će se automatizmom u eure na dan uvođenja eura prema službenom fiksnom tečaju konverzije bez ikakvog troška za klijente banaka.

11. Hoće li se kune na računima u banci automatski zamijeniti u eure?

Na dan uvođenja eura svi iznosi u kuni na depozitnim, štednim i transakcijskim računima kod poslovnih banaka konvertirat će se automatizmom u eure prema službenom fiksnom tečaju konverzije bez ikakvog troška za klijente banaka. Klijenti banaka neće trebati zatvarati postojeće kunske račune i otvarati račune u euru jer će postojeći računi u kuni na dan uvođenja eura postati računi u euru.

Uvođenje eura neće dovesti do nikakvih suštinskih promjena kod deviznih računa u euru. Jedina promjena bit će to što se devizni račun u euru više neće smatrati deviznim računom, nego tekućim računom u domaćoj valuti (s obzirom na to da će euro postati službena valuta u RH). Takav račun moći će se koristiti za transakcije u euru s fizičkim i pravnim osobama u zemlji i inozemstvu. Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj propisano je da ako prije dana uvođenja eura klijent u istoj banci ima račun i u kuni i u euru, u roku od 60 dana od dana uvođenja eura ima pravo bez naknade zatvoriti jedan od tih računa i prenijeti sredstva evidentirana na tom računu na drugi račun u istoj banci.

O navedenim promjenama koje će nastupiti s danom uvođenja eura potrošači će biti pravodobno obaviješteni. Naime, prema Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, potrošači će od institucija s kojima imaju sklopljen ugovor o kreditu ili ugovor o depozitu najkasnije tri mjeseca prije dana uvođenja eura dobiti općenitu obavijest o bitnim elementima preračunavanja s najavom predstojećeg preračunavanja te, ako je primjenjivo, obavijest o mogućnosti zatvaranja računa. Također će, najkasnije dva tjedna prije dana uvođenja eura, dobiti i individualne obavijesti s detaljnim informacijama o preračunavanju, parametru, marži i visini kamatne stope na ranije ugovore kredite i depozite.

12. Kako će se provoditi obračun plaće za prosinac 2022.?

Plaća i ostale naknade za prosinac 2022. isplaćuju se od 1. siječnja 2023. u euru. Da bi se plaća za prosinac 2022. zajedno sa svim davanjima mogla isplatiti u euru, potrebno je obračunati plaću u euru. Obveza za obračunatu plaću za prosinac 2022. evidentira se u poslovnim knjigama u kuni. Upravo zbog toga iznos Bruto I potrebno je preračunati u kunu i iz njega izračunati iznos svih stavki plaće u kuni. Po zaključenju poslovne godine 2022. obveza za plaću za prosinac 2022. prenosi se u početno stanje 2023. te se preračunava u euro uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i prema pravilima za preračunavanje i zaokruživanje. Po isplati plaće u euru u siječnju 2023. zatvaraju se prenesene obveze iz 2022.

Obrazac JOPPD (Izvešće o primicima, porezu na dohodak i prirezu te doprinosima za obvezna osiguranja) koji prema posebnim propisima kojima se uređuje oporezivanje dohotka ima oznaku izvješća 22xxx podnosi se u kuni, a obrazac JOPPD koji ima oznaku izvješća 23xxx podnosi se u euru. Obračun plaća i ostalih naknada za prosinac 2022. i za 2023. koje se isplaćuju u siječnju 2023. izvršavaju se u euru. Korekcije i nadopune obrazaca JOPPD podnose se u valuti u kojoj je dostavljen izvorni obrazac.

13. Što će biti s plaćama?

U razdoblju dvojnog iskazivanja poslodavac je dužan na ispravi o isplati plaće i ostalih naknada dvojno iskazati ukupan iznos isplaćen radniku na račun. Poslodavac je dužan na ispravi o isplati plaće i drugih naknada za kolovoz 2022. iskazati ukupan iznos u kuni i u euru, ako plaću isplaćuje nakon 5. rujna. Obračun i isplata plaće i ostalih naknada tijekom 2022., zaključno s plaćom za studeni, koja se isplaćuje u prosincu 2022., obračunava se u kuni. Plaća i ostale naknade za prosinac 2022. koje se isplaćuju od 1. siječnja 2023. isplaćuju se u euru.

14. Kako će se zaštititi potrošači u procesu uvođenja eura?

U svim aktivnostima povezanim s uvođenjem eura ključno načelo jest zaštita potrošača. Glavni su mehanizmi zaštite potrošača u procesu uvođenja eura: dvojno iskazivanje cijena, primjena fiksnog tečaja konverzije pri preračunavanju, nadzor nad trgovcima i pružateljima usluga te praćenje kretanja cijena najčešće korištenih proizvoda na tržištu. Nadzorna tijela propisana Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u RH provodit će primjenu Zakona te propisivati prekršajne odredbe za nepravilnosti i nezakonitosti koje utvrde tijekom obavljanja nadzora.

15. Što se smatra neopravdanim povećanjem cijena?

Samo uvođenje eura nikako ne smije biti niti je opravdan razlog za povećanje cijena robe i usluga. Prema načelu zaštite potrošača proizlazi da potrošač ne smije biti u nepovoljnijem financijskom položaju nego što bi bio da euro nije uveden. Kao i u svim drugim situacijama, i u razdoblju dvojnog iskazivanja nužno je ispravno i točno primijeniti pravila preračunavanja i zaokruživanja, što znači da cijena mora biti ispravno preračunata i navedena, tj. informativni obračun u valuti koja je bila ili koja će biti službena mora ispravno odražavati cijenu koja se naplaćuje potrošaču i ne smije se zaokruživati ni naviše, ali ni naniže. Omjer iskazanih cijena u kuni i euru mora odgovarati matematičkoj operaciji, odnosno pravilima preračunavanja i zaokruživanja primjenom fiksnog tečaja konverzije u njegovu punom brojčanom iznosu. To konkretno znači da od početka razdoblja obveznoga dvojnog iskazivanja do dana uvođenja eura u svrhu informiranja potrošača, cijena koja se naplaćuje u kuni mora biti preračunata i istaknuta i u euru, uz ispravnu primjenu fiksnog tečaja konverzije i pravila za preračunavanje i zaokruživanje. Od dana uvođenja eura do završetka razdoblja dvojnog iskazivanja cijena koja se naplaćuje u eurima mora biti ispravno preračunata i navedena u kuni, i to s ciljem informiranja potrošača te uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i pravila za preračunavanje i zaokruživanje. Ključno načelo uvođenja eura jest zaštita potrošača i potrošač ne smije biti u financijski nepovoljnijem položaju nego što bi bio da euro nije uveden. Samo uvođenje eura nikako ne smije biti niti je opravdan razlog za povećanje cijena proizvoda!

16. Što je to Etički kodeks?

Jedan od mehanizama koji će pridonijeti stvaranju sigurnog okružja za potrošače jest pristupanje poslovnih subjekata Etičkom kodeksu. Svrha je Etičkog kodeksa omogućiti pouzdano i transparentno

uvođenje eura u Hrvatskoj. Svaki poslovni subjekt, i u nefinancijskom i u financijskom sektoru, koji posluje u izravnom odnosu s potrošačima bit će pozvan da se pridruži inicijativi s ciljem ispravnog preračunavanja i iskazivanja cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti, bez neopravdanog povećanja maloprodajnih cijena. Pristupanje Etičkom kodeksu za poslovne je subjekte besplatno.

17. Od kada do kada vrijedi pravilo dvojnog iskazivanja cijena za sve prodajne djelatnosti u privatnom sektoru (trgovine, kafiće, uslužne djelatnosti, obrte...)?

Zakonska obveza dvojnog iskazivanja cijena za sve poslovne subjekte započinje 5. rujna 2022. Uz pretpostavku da su ostvareni svi tehnički preduvjeti, poslovni subjekti mogu već u srpnju 2022. započeti dobrovoljno dvojno iskazivati cijene i novčane iskaze vrijednosti jer tada će biti poznat fiksni tečaj konverzije, no nikako prije jer upravo je fiksni tečaj konverzije podatak koji je nužan i bez kojega se ne mogu ispravno primijeniti pravila preračunavanja i zaokruživanja propisana Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u RH. Obveza dvojnog iskazivanja za poslovne subjekte traje do 31. prosinca 2023.

18. Kako će se osigurati da trgovci ne iskoriste zamjenu valute za povećanje cijena?

Prelazak na novu valutu može privremeno otežati usporedbu cijena, što bi neka poduzeća mogla pokušati iskoristiti za povećanje vlastite dobiti. S ciljem da se to spriječi, načelo zaštite potrošača jedno je od načela definiranih u Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj, kojim je također propisana obveza dvojnog iskazivanja cijena. Ta će obveza biti na snazi četiri mjeseca prije uvođenja eura – preciznije, od 5. rujna 2022. i snazi ostat će na snazi sve do isteka 12 mjeseci nakon uvođenja eura. Dvojno iskazivanje cijena omogućit će potrošačima da lakše uoče trgovce i ostala poduzeća koji neopravdano povećaju cijene pri konverziji u novu valutu. Taj se mehanizam pokazao vrlo učinkovitim u državama članicama koje su već uvele euro.

Nadležna tijela pomno će nadzirati poštivanje obveze dvojnog iskazivanja cijena, ali će i pratiti preračunavaju li se cijene na propisani način (primjenom fiksnog tečaja konverzije u punom brojčanom iznosu, dakle uključujući svih šest znamenaka). Potrošači će u ovom razdoblju svoje pritužbe moći različitim kanalima prijavljivati nadležnim tijelima i tako pridonijeti ispravnom preračunavanju cijena.

Nadležna će tijela također organizirati detaljno praćenje kretanja cijena i o tome obavještavati javnost te će pozvati trgovce i ostala poduzeća da se priključe inicijativi Etičkog kodeksa koji će promicati ispravno preračunavanje cijena i općenito etično postupanje prilikom prelaska na euro.

19. Hoće li postojati rok za zamjenu gotovine?

Rok za zamjenu novčanica i kovanica kuna za eure neće biti jednak. Mogućnost zamjene novčanica kuna za eure građanima će trajno biti na raspolaganju na blagajni HNB-a, dok će se kovanice kuna i lipa moći mijenjati do isteka tri godine od dana uvođenja eura. Međutim, treba napomenuti da će HNB uslugu zamjene gotovog novca početi pružati tek nakon što to prestanu činiti banke, dakle nakon isteka 12 mjeseci od dana uvođenja eura.

20. Kako je regulirano sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma?

Na zamjenu gotovog novca kune za gotov novac eura i zamjenu gotovog novca kune uz polog na račun u euro primjenjuju se propisi kojima se i inače uređuje sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. To znači da će građani ako zamjenjuju gotov novac kune u iznosu od 105.000,00 kuna i više

za gotov novac euro biti obvezni dati potrebne podatke za provedbu dubinske analize sukladno Zakonu o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. Također, banke, Financijska agencija i HP-Hrvatska pošta d. d. dužni su prilikom zamjene gotovog novca kune za gotov novac eura utvrditi i provjeriti identitet stranke pri svakoj jednokratnoj zamjeni u vrijednosti od 15.000,00 kuna i većoj.

Tijekom razdoblja dvojnog optjecaja primatelj plaćanja u trenutku plaćanja dužan je u jednoj transakciji prihvatiti do najviše 50 kovanica kune i odgovarajući broj novčanica kune primjenjujući propise o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, koji se odnose na ograničenja naplate ili plaćanja u gotovini (čl. 55 ZSPNFT-a).

21. Kako će se organizirati predopskrba eurima?

Četiri mjeseca prije dana uvođenja eura HNB će početi opskrbljivati poslovne banke novčanicama eura, a kovanim novcem najranije tri mjeseca prije uvođenja eura. Predopskrba banaka gotovim novcem nužna je kako bi banke počevši od dana uvođenja eura mogle građanima i poduzećima pružati uslugu zamjene valute u potrebnom obujmu. Banke će dio poduzeća moći opskrbiti eurima i prije dana uvođenja eura u okviru postupka posredne predopskrbe.

Predopskrba poduzeća gotovim novcem, posebice trgovaca, potrebna je kako bi ih se osposobilo da, u skladu sa zakonskim odredbama, od dana uvođenja eura svojim klijentima vraćaju isključivo eure. Mjesec dana prije službenog prelaska na euro građani će u bankama i u poslovnicama Fina i Hrvatske pošte d.d. moći nabaviti kompletne kovanog novca eura i centa.

Težina eurokovanica potrebnih za predopskrbu ove godine te opskrbu sljedeće godine iznositi će oko 3.700 tona (185 šlepera po 20 tona ili težine 88 ZET-ovih novih tramvaja), dok će težina euronovčanica koje ćemo posuditi od neke članice europodručja također za predopskrbu i opskrbu iznositi oko 350 tona.

22. Hoće li se plaćati naknada za zamjenu valute?

U razdoblju od dvanaest mjeseci od dana uvođenja eura banke će zamjenu valute obavljati u svim poslovnicama banaka bez naknade. Osim banaka, u prvih dvanaest mjeseci uslugu zamjene valute bez naknade pružat će i Fina i Hrvatska pošta d.d. u svim svojim poslovnicama. Broj novčanica i kovanica kuna koje će se moći zamijeniti za eursku gotovinu u jednoj transakciji bez naknade bit će ograničen na najviše 100 novčanica i 100 kovanica. Međutim, treba napomenuti da će građani kunksku gotovinu moći bez ikakvih ograničenja i naknada konvertirati u eure polaganjem novca na bankovne račune.

Nakon isteka 12 mjeseci od dana uvođenja eura banke, Fina i Hrvatska pošta d.d. više neće pružati uslugu zamjene valute. Od tog dana nadalje kunkski gotov novac moći će se zamijeniti za eure isključivo kod HNB-a, koji će to činiti bez naknade. Pritom za zamjenu novčanica kuna neće biti postavljen krajnji rok (novčanice će se moći zamijeniti za eure u bilo kojem trenutku u budućnosti), dok će se kovanice kuna i lipa moći mijenjati do isteka tri godine od dana uvođenja eura.

23. Gdje će se provoditi zamjena gotovine?

Glavnu ulogu u postupku zamjene valute imat će banke, Fina i Hrvatska pošta d.d. u čijim će se poslovnicama tijekom prvih dvanaest mjeseci od dana uvođenja eura moći bez naknade uz primjenu fiksnog tečaja konverzije provesti zamjena valute.

Osim banaka te Fine i Hrvatske pošte d.d., trgovine i ostala poduzeća morat će se pravodobno opskrbiti gotovim novcem eura kako bi od dana uvođenja eura mogli izvršavati gotovinske transakcije u novoj valuti.

Nakon što istekne prvih 12 mjeseci te banke, Fina i Hrvatska pošta d.d. prestanu pružati uslugu zamjene valute, novčanice i kovanice kuna moći će se zamijeniti samo kod HNB-a, i to također bez naknade. HNB će trajno mijenjati novčanice kuna, dok će se kovanice moći zamijeniti u roku od 3 godine od dana uvođenja eura.

24. Kako će se provoditi nadzor dvojnog iskazivanja cijena?

Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj predviđa da nadležna tijela nadziru poštivanje obveze dvojnog iskazivanja cijena. Svi poslovni subjekti i drugi obveznici bit će nadzirani te će moći biti prijavljeni nadzornim tijelima, a u slučaju utvrđenog nepoštovanja odredbi Zakona koje se odnose na dvojno iskazivanje moći će biti i sankcionirani. Moći će se kazniti prekršitelje koji nemaju dvojno iskazane cijene ili obvezu ne primjenjuju na način predviđen Zakonom, poštujući pravila za preračunavanje i zaokruživanje, primjenjujući fiksni tečaj konverzije u njegovom punom brojčanom obliku (sa svih šest znamenki).

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja pozvat će trgovce i druge poslovne subjekte da se priključe inicijativi – Etičkom kodeksu – koji će promicati ispravno preračunavanje bez zaokruživanja na višu cijenu. Poslovni subjekti koji pristupe Etičkom kodeksu obvezuju se da neće zloupotrijebiti postupak uvođenja eura za neopravdano povećanje cijena roba i usluga te će zauzvrat dobiti pravo korištenja vizualne oznake koja će potrošačima signalizirati da provode načela Etičkog kodeksa.

25. Može li se ranije početi s dvojnim iskazivanjem cijena od predviđenog datuma 5. rujna 2022.?

Razdoblje dobrovoljnoga dvojnog iskazivanja počinje od dana nakon dana objave odluke Vijeća EU-a o usvajanju eura, a kojom će biti utvrđen i fiksni tečaj konverzije. S pretpostavkom da su ostvareni svi tehnički preduvjeti, od tada poslovni subjekti mogu krenuti s dvojnim iskazivanjem jer će znati i fiksni tečaj konverzije, što je podatak bez kojega se ne mogu ispravno primijeniti pravila preračunavanja i zaokruživanja propisana Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u RH.

26. Što točno podrazumijeva iznimka od obveze dvojnog iskazivanja?

Za iznimke vrijedi da do 31. prosinca 2022. cijene moraju biti iskazane u kuni, a od 1. siječnja 2023. u euru. Međutim, iznimke se ne odnose na obvezu poslovnog subjekta da dvojno iskazuje ukupan iznos na računima.

27. Koje bi glavne koristi mogli imati građani?

Građani će od uvođenja eura imati konkretne, izravne i trajne koristi. Najveća je korist to što će potpuno nestati valutni rizik kojemu su izloženi svi građani koji imaju kredite vezane uz euro. Naime, iznos rate kredita više neće ovisiti o kretanju tečaja kune u odnosu na euro jer će od dana uvođenja eura građani u istoj valuti primati plaće i otplaćivati mjesečne rate svojih kredita. U situaciji kada Hrvatska ima vlastitu valutu, snažnija deprecijacija kune prema euru znatno bi otežala oplatu duga građanima koji imaju kredite vezane uz euro. Primjerice, ako glavnica stambenoga kredita iznosi 80 tisuća eura, preostali rok otplate kredita je 20 godina, a kamatna stopa iznosi 4%, u slučaju

deprecijacije tečaja od 20% mjesečni trošak otplate kredita povećao bi se za 720 kuna. Uvođenjem eura građani koji otplaćuju kredite s valutnom klauzulom više neće biti izloženi ovom riziku.

Druga važna korist jest smanjenje kamatnih stopa na nove kredite. Kamatne stope smanjit će se uvođenjem eura jer će hrvatsko gospodarstvo postati otpornije i sigurnije, što će posredno bankama omogućiti da hrvatskim građanima nude povoljnije kredite. Nadalje, građani koji često putuju u inozemstvo ili obavljaju devizna plaćanja ostvarit će znatne uštede na troškovima mjenjačkih poslova, jer više neće biti potrebe za zamjenama kuna u eure i obratno. Nestanak troškova mjenjačkih poslova posebice će pogodovati građanima koji se bave turizmom (npr. iznajmljivanjem smještaja stranim turistima).

Blagostanje građana trebalo bi u srednjem i dugom roku porasti i kao posljedica pozitivnih makroekonomskih učinaka uvođenja eura, u smislu veće otpornosti, efikasnosti i konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva. Jačanje hrvatskoga gospodarstva i konkurentnosti pridonijet će rastu zaposlenosti i plaća, a samim time će dati poticaj povećavanju životnog standarda hrvatskih građana. Međutim, treba naglasiti da uvođenje eura samo po sebi ne jamči ekonomski prosperitet. Održiv rast realnih dohodaka građana može se ostvariti jedino odgovornim vođenjem ekonomske politike i reformama koje će dati poticaj produktivnim investicijama privatnog sektora. Uvođenje eura pomoći će u tome da gospodarstvo bude otpornije i učinkovitije, ali ključ uspjeha ipak se nalazi u rukama nositelja ekonomske politike i poduzetnika.

28. Jesu li hrvatski gospodarstvenici i poduzetnici spremni za uvođenje eura?

Gospodarstvo i gospodarstvenici, posebice izvoznici, vrlo dobro razabiru sve pogodnosti koje će im euro donijeti i oni su spremni za uvođenje eura. U praktičnom smislu, uvođenjem eura gospodarstvo će postati konkurentnije, povećat će se investicije, a to će povoljno djelovati na rast i zaposlenost. Za samo uvođenje eura gospodarstvo će se trebati pripremiti u tehničkom smislu, poput primjerice izmjene cjenika i kataloga u kojima će cijene biti izražene u eurima i izmjene natpisa s cijenama u trgovinama, informatičke prilagodbe i prilagodbe u računovodstvu (iskazivanje vrijednosti u eurima). No, tu je riječ o tehničkim pripremama koje će se obaviti u kratkom vremenu prije samog datuma uvođenja eura. To će, dakako, za njih predstavljati određeni trošak, no on će biti jednokratni i višestruko će ga kompenzirati koristi (poput relativnog smanjivanja kamatnih stopa, smanjivanja transakcijskih troškova i sl.) koje će biti trajne.

29. Koji će sektori hrvatskog gospodarstva najviše dobiti, a koji izgubiti uvođenjem eura?

Koristi od uvođenja eura ostvarit će svi domaći sektori, a posebice građani, poduzetnici, ali i država, jer će hrvatsko gospodarstvo postati učinkovitije, konkurentnije i otpornije. Naime, uvođenjem eura u Hrvatskoj kamatne će se stope približiti razini kamatnih stopa u državama članicama europodručja, te će se smanjiti ocjena rizika za Hrvatsku. To znači da hrvatski građani, poduzetnici i država mogu očekivati niže kamatne stope ulaskom u europodručje i time povoljnije uvjete financiranja od onih koji bi prevladali da Hrvatska zadrži vlastitu valutu.

Nadalje, uvođenjem eura nestaju transakcijski (mjenjački) troškovi zamjene kune u euro i obratno, što će donijeti uštede nefinancijskim sektorima, a negativno će se odraziti isključivo na mjenjače inozemnih valuta i poslovne banke koje danas veliku većinu svojih prihoda ostvaruju na osnovi konverzije kuna u eure i obratno. Korištenje zajedničke valute također će pridonijeti jačanju

međunarodne razmjene i privući strana ulaganja, što će ojačati konkurentnost i smanjiti ranjivost domaćega gospodarstva. Zajednička valuta i nestanak transakcijskih troškova posebice će pogodovati hrvatskim izvoznicima. To će dodatno potaknuti gospodarski rast Hrvatske, a time pridonijeti i rastu zaposlenosti i plaća.

Kad je riječ o riziku rasta cijena, koji prema provedenim ispitivanjima javnog mišljenja ponajviše zabrinjava dio javnosti, valja reći da je taj rizik minimalan. Samo uvođenje eura ne bi trebalo imati znatnijega utjecaja na rast cijena, s obzirom na to da se pokazalo kako je prosječan učinak na inflaciju u godini uvođenja eura u novim državama članicama iznosio samo 0,23 postotna boda. Sličan rezultat očekuje se i u Hrvatskoj, a eventualno znatnije povećanje cijena zbog neispravnog preračunavanja odnosno zaokruživanja pri zamjeni valute nadzirat će se i kažnjavati.

30. Kakav će biti učinak na poduzetnike?

Hrvatski će poduzetnici profitirati od uklanjanja valutnog rizika i s time povezanih troškova zaštite od tečajnog rizika, zatim od nižih kamatnih stopa, nestanka transakcijskih troškova, tj. troškova mjenjačkih poslova. Naime, procjenjuje se da troškovi mjenjačkih poslova domaćeg sektora (zajedno kućanstva i poduzeća) na godišnjoj razini iznose između 0,1 i 0,3% BDP-a.

Svi navedeni pozitivni učinci uvođenja eura poboljšat će konkurentski položaj domaćih poduzeća i tako im otvoriti dodatan prostor za investicije i zapošljavanje. Uvođenje eura trebalo bi pogodovati i privlačenju inozemnih ulaganja jer će se ukupna rizičnost gospodarstva smanjiti, a neizvjesnost oko kretanja tečaja potpuno će nestati.

31. Koje bi glavne koristi mogla imati država?

Sama će država također od uvođenja eura imati znatne koristi, koje će se posebice isticati u području javnih financija. Baš kao i za poduzetnike i građane, uklonit će se valutni rizik i za državu. Naime, ako se promatraju svi sektori, upravo država ima najveću razinu deviznog duga, koji je u 2021. iznosio 244 milijarde kuna, od čega je više od 90% vezano uz eure. Snažnija deprecijacija znatno bi povećala teret oplate deviznog duga države. Primjerice, u slučaju deprecijacije tečaja kune prema euru od 20%, omjer javnog duga i BDP-a porastao bi za čak 11 postotnih bodova. Nakon uvođenja eura javne financije u Hrvatskoj više neće biti izložene valutnom riziku. Osim toga, kamatne će se stope približiti razinama kamatnih stopa u europodručju s obzirom na to da će se smanjiti ocjena rizika države. Time će se sniziti prosječna kamatna stopa na hrvatski javni dug, što će rezultirati uštedama na kamatnim izdacima i pozitivno utjecati na proračunski saldo. Naposljetku, znatna korist za državu bit će veća otpornost gospodarstva i financijskog sustava na krize jer će kao članica europodručja Hrvatska moći računati na dodatne izvore financiranja – monetarne operacije Europske središnje banke i zajmove europskoga stabilizacijskog mehanizma (ESM), koji su dostupni samo državama koje su uvele euro.

32. Kako će HNB objavljivati tečajnu listu nakon uvođenja eura?

Od datuma uvođenja eura HNB će objavljivati tečajnu listu za euro u odnosu na druge valute, a tečajevi na tečajnoj listi HNB-a neće biti isti kao tečajevi Europske središnje banke (ESB). Tečajna lista HNB-a utvrđivat će se i objavljivati svakoga radnoga dana, a primjenjivat će se od sljedećeg dana. Na tečajnoj listi HNB-a tečajevi stranih valuta biti će iskazani za jedinicu domaće valute, npr. 1 EUR = x USD te će se objavljivati kupovni, srednji i prodajni tečajevi.

Za razliku od direktne metode iskazivanja tečajeva koja se sada koristi u RH u kojoj je bazna valuta jedinica strane valute, od datuma uvođenja eura tečajevi će se iskazivati na način da će **bazna valuta biti jedna jedinica domaće valute tj. 1 euro (indirektna metoda)**.

Kod primjene indirektna metode iskazivanja tečajeva ne koristi se računski operacija množenja, koja se koristi kod direktne metode iskazivanja tečajeva (npr. ovlaštenu mjenjač pri otkupu 100,00 eura i kupovnom tečaju koji iznosi 7,4 množi ta dva iznosa te dobiva umnožak koji iznosi 740,00 kuna, odnosno količinu kuna koju isplaćuje stranki pri otkupu eura) **nego se koristi računski operacija dijeljenja** (npr. ovlaštenu mjenjač pri otkupu 100 britanski funti dijeli broj 100 s kupovnim tečajem koji iznosi 0,84 te dobiva količnik koji iznosi 119,05 eura, odnosno količinu eura koju isplaćuje stranki pri otkupu britanskih funti).

Prema Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj srednji tečajevi HNB-a za euro u odnosu na druge valute primjenjivat će se za potrebe statističkog i računovodstvenog i poreznog izvješćivanja te u pravnim instrumentima u kojima su se prije datuma uvođenja eura primjenjivali srednji tečajevi Hrvatske narodne banke za kunu u odnosu na druge valute koje nisu euro ako nekim propisom nije drugačije uređeno.

U planu je osigurati preuzimanje i ove tečajne liste s internetske stranice HNB-a u istim formatima u kojima je i danas moguće automatsko preuzimanje tečajne liste HNB-a.

33. Hoće li članovi mirovinskih fondova imati obavezu dostave dodatnih osobnih ili drugih podataka mirovinskom društvu?

Ne, članovi obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova neće morati dostavljati nikakve dodatne podatke mirovinskom društvu niti će imati dodatne troškove.

34. Što će se dogoditi s isplatom mirovina koju obavljaju mirovinska osiguravajuća društva?

Sve će ostati isto, a jedina promjena je u tome što će iznos mirovine u kunama biti preračunat u iznos u eurima uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj. Uvođenje eura neće utjecati na stanje novčane vrijednosti imovine na osobnom računu.

35. Što će se dogoditi s prikazom MIREX-a?

U vezi MIREX-a neće doći do promjena jer je riječ o indeksu kod kojih je valuta irelevantna.

36. Hoće li uvođenje eura utjecati na stanje novčane vrijednosti imovine na osobnom računu člana obveznog mirovinskog fonda?

Uvođenje eura neće utjecati na stanje novčane vrijednosti imovine na osobnom računu člana u obveznom mirovinskom fondu. Osobni računi članova obveznih mirovinskih fondova vode se u obračunskim jedinicama. Novčana vrijednost imovine na osobnom računu ovisi o vrijednosti obračunske jedinice koja će biti iskazana u euru.

37. Na koji način će se odraziti uvođenje eura na članove mirovinskih fondova? Što će biti s mirovinama iz drugog i trećeg stupa?

Svi članovi obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova uvođenje eura kao službene valute u Hrvatskoj mogu dočekati mirno s obzirom na to da će ona biti provedena automatski. Članovi nemaju obavezu dostavljati bilo kakvu dodatnu dokumentaciju, što će cijeli proces učiniti brzim i jednostavnim.

Sam proces konverzije iz kuna u eure neće utjecati na novčanu vrijednost koja je uštedena na osobnom računu u mirovinskom fondu jer se osobni računi vode u obračunskim jedinicama. Iznos novca koji se nalazi na osobnom računu ovisi o vrijednosti obračunske jedinice, neovisno o tome je li ona izražena u kunama ili u eurima.

O postupku i načinu konverzije valuta članovi mirovinskih fondova prvotno će biti informirani putem objave u javnim glasilima te objavom na internetskim stranicama mirovinskih društava, i to najkasnije tri mjeseca prije uvođenja eura. Druga, individualna obavijest članovima obveznog mirovinskog fonda bit će poslana od strane Središnjeg registra osiguranika (REGOS) putem sustava e-Građani najkasnije u roku 30 dana od uvođenja eura, što znači najkasnije do kraja siječnja sljedeće godine. Individualnu obavijest član obveznog mirovinskog fonda moći će zatražiti i od mirovinskog društva koje upravlja fondom u kojem je član.

Kada je riječ o mirovinama iz drugog mirovinskog stupa koje umirovljenici već primaju, oni će od rujna na svojim mirovinama vidjeti iznose iskazane u kunama, ali i preračunate u eure. Zbog toga ne moraju s mirovinskim osiguravajućim društvom sklapati nove ugovore. Kad je riječ o mirovinama iz trećeg, dobrovoljnog mirovinskog stupnja, svi ugovori već su sklopljeni u eurima pa se kod njih ništa neće mijenjati. Kada se steknu uvjeti za ostvarivanje prava na mirovinu, dvojno će se prikazivati i svi iznosi u informativnom izračunu mirovine koji mirovinsko društvo dostavlja članu dobrovoljnog mirovinskog fonda.

38. Hoće li ulagatelji u investicijske fondove zaprimiti obavijest o promjenama do kojih će doći uslijed uvođenja eura?

Da, svi ulagatelji će biti obavješteni putem dvije obavijesti. Prva općenita obavijest će sadržavati informaciju o postupku i uvjetima preračunavanja, a bit će objavljena putem internetske stranice društva i putem oglasa u tiskanim javnim glasilima. Drugu, pojedinačnu obavijest ulagatelj će zaprimiti u sklopu godišnjeg izvještaja o stanju imovine, najkasnije 30 dana od datuma uvođenja eura i ona će sadržavati informaciju o stanju na individualnom računu te izmjene u uvjetima poslovanja koji će za ulagatelja nastati kao posljedica provedenog, ako do takvih izmjena dolazi.

39. Koje promjene pri uvođenju eura očekuju ulagatelje u investicijske fondove?

Ako ulažete u investicijske fondove dobro je znati da će se cjelokupan proces konverzije u euro odvijati automatski te da nećete morati poduzimati dodatne aktivnosti. Sama promjena izražavanja vrijednosti udjela u drugoj valuti neće utjecati na umanjenje vrijednosti fonda i neće negativno utjecati na vaše ulaganje.

Važno je znati da uvođenje eura može imati utjecaja na strategiju ulaganja investicijskog fonda a ko je ona usko vezana uz kunu te u tom slučaju dosadašnji ulagatelji mogu odlučiti promijeniti fond bez naknade. O eventualnim promjenama strategije ulaganja društva za upravljanje moraju na vrijeme obavijestiti svoje ulagatelje.

Prva obavijest bit će putem sredstava javnog priopćavanja te putem obavijesti na internetskim stranicama društava za upravljanje. Individualna obavijest koja se odnosi na osobno stanje udjela u fondu udjelničari će zaprimiti kao zasebnu obavijest ili u sklopu godišnjeg izvještaja, a dobit će ju najkasnije do kraja siječnja 2023. te će ona uključivati informaciju i o svim eventualnim izmjenama. Informacija će biti poslana uobičajenim komunikacijskim kanalom pa to može biti i e-mailom, a ne nužno klasičnom poštom.

40. U kojoj valuti će se iskazivati stanja na skrbničkom računu na mjesečnom izvještaju koje klijent zaprima?

U razdoblju od trideset dana od dana objave odluke Vijeća EU o usvajanju eura do datuma uvođenja eura za klijente fizičke osobe izvještaji o stanjima iskazivat će se u kunama, a dodatno preračunati i iskazati u eurima u skladu s fiksnim tečajem konverzije. U razdoblju od datuma uvođenja eura do isteka 12 mjeseci nakon datuma uvođenja eura izvještaji o stanjima iskazivat će se u eurima, a dodatno preračunati i iskazati u kunama u skladu s fiksnim tečajem konverzije. Protekom 12 mjeseci od datuma uvođenja eura izvještaji o stanjima bit će iskazani samo u eurima.

41. Što će se dogoditi s novčanim sredstvima koje za potrebe trgovanja vrijednosnim papirima klijent drži na računu kod investicijskog društva?

Iznosi u kunama koji se nalazi na računu kod investicijskog društva bit će preračunati u iznose u eurima uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

42. Mijenjaju li se i kako ugovori o leasingu? Što će biti s ugovorima s promjenjivom kamatnom stopom?

Prilikom uvođenja eura kao službene valute u Hrvatskoj sve odredbe postojećih ugovora o leasingu ostaju na snazi, a iznosi u kunama preračunat će se u eure.

Preračunavanje se odnosi na:

- nedospjeli iznos glavnice u kunama
- dospjeli obračunati, a neplaćeni iznos glavnice u kunama
- dospjele obračunate, a nenaplaćene iznose
- ostale nedospjele iznose

Kod ugovora o leasingu u kunama iznosi u kunama preračunat će se u eure pa će i iznos rata/obroka biti izražen u eurima. Kod ugovora o leasingu u kunama s valutnom klauzulom u euru svi iznosi koji proizlaze iz ugovornog odnosa, a iskazani su u euru, nakon dana uvođenja eura ostaju u euru kako je ranije bilo ugovoreno. Ugovor o leasingu koji sadrži promjenjivu kamatnu stopu nakon uvođenja eura ostaje kakav jest osim ako je kao parametar korišten NRS (nacionalna referentna stopa) za kunu, u kojem slučaju se taj parametar zamjenjuje NRS-om za euro.

Kao i drugi korisnici financijskih usluga, ugovaratelji leasinga o navedenom će biti informirani putem javnih glasila i internetskih stranica leasing društava, dok će one pojedinačne, individualne obavijesti o preračunavanju dobiti najkasnije 30 dana nakon uvođenja eura.

43. Koja kamatna stopa će se koristiti za izračune u ugovorima o leasingu sklopljenima s potrošačima nakon preračunavanja u euro i što će se dogoditi s izračunima u postojećim ugovorima?

Kamatna stopa koja će se koristiti za izračune osigurat će da primatelji leasinga ostanu u najmanje jednako povoljnom financijskom položaju kao što bi bili da nije došlo do uvođenja eura kao službene valute.

44. Što će se dogoditi s mjesečnim ratama/obrocima i ostalim troškovima u vezi s ugovorima o leasingu?

Sve će ostati, osim što će se promijeniti valuta. Iznosi u kunama preračunat će se u iznose u eurima uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

45. Hoće li biti potrebno sklopiti dodatke ugovorima o leasingu nakon datuma uvođenja eura?

Neće biti potrebno sklapati dodatke ugovorima o leasingu budući da sve odredbe ostaju na snazi, jedino će se iznosi u kunama preračunati u one u eurima, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

46. Hoće li klijenti osiguravajućih društava zaprimiti obavijest o promjenama uslijed uvođenja eura?

Da, svi će klijenti biti obavješteni putem dvije obavijesti. Prva općenita obavijest, najkasnije tri mjeseca prije datuma uvođenja eura, sadržavat će informaciju o postupku i uvjetima preračunavanja koja je značajna za pojedinu kategoriju članova ili klijenata te će ista biti dostupna putem internetske stranice društva i objavljena u javnim glasilima. Putem druge, individualne obavijesti, najkasnije 30 dana nakon uvođenja eura, klijenti će osobno zaprimiti informacije o stanju po individualnim ugovorima.

47. Može li se konverzija u euro smatrati opravdanim razlogom za raskid ugovora o osiguranju? Mijenjaju li se prava i obveze iz postojećih ugovora?

Kada 1. siječnja 2023. euro postane službena valuta u Hrvatskoj važno je znati da to neće utjecati na prava i obaveze iz postojećih ugovora o osiguranju te da promjena valute ni na koji način ne utječe na odredbe sklopljenih ugovora niti se može smatrati valjanim razlogom za odstupanja ili izuzeća od ugovorenog, a ni kao opravdan razlog za raskid ugovora. To se odnosi na sve vrste ugovora o osiguranju.

Datumom uvođenja eura ne mijenjaju se prava i obveze iz postojećih ugovora i zbog toga se neće sklapati novi ugovori o osiguranju niti će doći do izmjene postojećih. Ako slučajno zaboravite uplatiti dospjelu premiju osiguranja na vrijeme i društvo za osiguranje zaračuna zateznu kamatu, ako je tako ugovoreno, nakon uvođenja eura ona će se obračunati i iskazati u eurima za cijelo vrijeme kašnjenja u podmirivanju obaveze. Ako dođe do isplate osigurnine ili nespornog dijela štete oko datuma uvođenja eura, sve isplate do tog datuma bit će izvršene u kunama, a nakon tog vremena preračunate i isplaćene u eurima.

Kao i u ostalim financijskim djelatnostima potrošači će biti informirani putem sredstava javnog priopćavanja, najkasnije tri mjeseca prije uvođenja eura, i putem internetskih stranica društava za

osiguranje. Individualne obavijesti o stanju po osobnim ugovorima klijenti će zaprimiti najkasnije u roku od 30 dana od dana uvođenja eura.

48. Hoće li zamjena valuta utjecati na iznose u ugovorima o osiguranju (npr. iznos premije, iznos svote osiguranja, itd.)?

Ne, iznosi će ostati nepromijenjeni, jedino će biti izraženi u eurima. Iznosi u kunama će se preračunati u iznose u eurima uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj.

49. Hoće li uvođenje eura utjecati na redovno odvijanje trgovanja na Zagrebačkoj burzi?

Kada je riječ o domaćem tržištu kapitala, Zagrebačkoj burzi, uvođenje eura od burze zahtijeva i tehničku prilagodbu i dvojno iskazivanje cijena, a to će morati učiniti i Središnje klirinško depozitarno društvo (SKDD). Tehničke prilagodbe uglavnom neće utjecati na ulagatelje, ali oni moraju voditi računa da zadnja dva dana ove godine, **29. i 30. prosinca, neće biti trgovanja** na uređenom tržištu i na multilateralnoj trgovinskoj platformi odnosno Progress tržištu, kojima upravlja Zagrebačka burza. Time će članovima Zagrebačke burze, SKDD-u i SKDD-CCP-u biti omogućen učinkovit i siguran prijelaz na euro, a trgovanje u euru započet će 2. siječnja 2023.

50. Što će biti s dionicama koje kotiraju na Zagrebačkoj burzi na dan uvođenja eura?

Kada je riječ o uvrštenim dionicama, Zagrebačka burza na dan uvođenja eura automatski će preračunati vrijednost dionica i iskazati je u eurima prema fiksnom tečaju, zaokruženo na najbliži eurocent. Sve novčane obaveze na temelju prava i posjedovanja dionica koje dopijevaju na dan uvođenja eura ili nakon toga bit će ispunjene u eurima, preračunato prema zakonskim pravilima preračunavanja. Krajem godine Zagrebačka burza provest će prilagodbu svih burzovnih indeksa euru, i to preračunavanjem cijena u eure te izračunom novih divizora u eurima, pa će se od 1. siječnja 2023. referentne vrijednosti računati u eurima. Sve povijesne vrijednosti za sve indekse prije 1. siječnja 2023. ostaju nepromijenjene.

51. Hoće li se ugovori o osiguranju ukinuti uslijed uvođenja eura?

Ne, jer vrijedi načelo neprekidnosti ugovora i drugih pravnih instrumenata. Uvođenje eura ne utječe na ugovorne odredbe i uvjete pravnih instrumenata, niti može predstavljati valjan razlog odstupanja ili izuzeća od postupanja po bilo kojem pravnom poslu postojećem na datum uvođenja eura, niti daje pravo bilo kojoj ugovornoj strani jednostrano izmijeniti ili raskinuti takav pravni posao, osim ako je između ugovornih strana drugačije dogovoreno ili ako je posebnim propisom drugačije uređeno.

52. Zašto Hrvatska treba uvesti euro?

Euro je već dugo duboko prisutan u hrvatskom gospodarstvu premda još nije uveden kao službena valuta. Postoji više razloga zbog čega je to tako. Hrvatska je mala i gospodarski otvorena zemlja, trgovinski jako integrirana s državama europodručja i ostalim članicama Europske unije te tri četvrtine njezine vanjskotrgovinske razmjene otpada na razmjenu s članicama EU-a. Hrvatska je također financijski integrirana s europodručjem – oko 75% aktive bankovnog sustava u vlasništvu je bankovnih grupacija čije je sjedište u državama europodručja. Hrvatska je ujedno i visokoeuroizirana zemlja, pri čemu su približno tri četvrtine ukupnih štednih depozita u bankama nominirane u eurima. Euroizacija nije nova pojava u Hrvatskoj, što je povezano s povijesnim epizodama vrlo visokih monetarnih nestabilnosti koje su potaknule građane da realnu vrijednost svoje financijske imovine zaštite na način

da štede u stranoj valuti. Ta valuta je povijesno bila njemačka marka, a nakon njezine zamjene zajedničkom valutom eurom, po inerciji je tu ulogu preuzeo euro. Sve navedeno govori u prilog što bržem uvođenju eura, jer postojeće specifičnosti hrvatskoga gospodarstva u velikoj mjeri povećavaju ekonomske koristi uvođenja eura, dok istodobno umanjuju povezane troškove i eventualne rizike. U tom smislu, ekonomske koristi naveliko pretežu nad eventualnim troškovima uvođenja eura u Hrvatsku, i u kratkom, a još više u dugom roku. Stoga je u interesu Hrvatske bilo što prije poduzeti potrebne mjere kako bi se euro mogao uvesti kao službena valuta.

53. Što će nakon uvođenja eura raditi HNB?

Uvođenjem eura HNB će postati dio Eurosustava, koji čine Europska središnja banka i nacionalne središnje banke svih država europodručja. Kao dio Eurosustava HNB će aktivno sudjelovati u oblikovanju i provođenju zajedničke monetarne politike u europodručju. Konkretno, guverner HNB-a postat će punopravni član Upravnog vijeća Europske središnje banke, koje donosi sve odluke iz područja monetarne politike. HNB će biti zadužen za provedbu zajedničke monetarne politike na području Hrvatske, što znači da će hrvatske banke – kada je riječ o monetarnim operacijama – i nadalje poslovati izravno s HNB-om. Hrvatska narodna banka će tako aktivnim sudjelovanjem u kreiranju zajedničke monetarne politike utjecati na uvjete financiranja u europodručju. Nadalje, Hrvatska narodna banka također će u punoj mjeri obavljati funkciju zajmodavca u krajnjoj nuždi jer će biti u mogućnosti plasirati likvidnost bankama u istoj valuti u kojoj su njihove obveze, tj. u euru.

Osim toga, HNB će kao i dosad samostalno provoditi makroprudencijalnu politiku i na taj način osiguravati otpornost bankovnog sustava. Korištenjem instrumenata makroprudencijalne politike HNB će moći utjecati na likvidnost, kapitaliziranost i kreditnu aktivnost banaka u Hrvatskoj. Nadalje, u suradnji s Europskom središnjom bankom obavljat će poslove nadzora banaka te pružati informacije o kreditnim institucijama sa sjedištem u Hrvatskoj potrebne ESB-u. Stručnjaci HNB-a će potpuno ravnopravno sudjelovati na sastancima otprilike 160 odbora, pododbora, radnih skupina i drugih radnih tijela u okviru Eurosustava i Jedinственog nadzornog mehanizma.

HNB će nastaviti i dalje samostalno obavljati niz aktivnosti koje i sada provodi, u skladu sa zajedničkim procedurama tamo gdje one postoje. I nakon ulaska Hrvatske u europodručje, HNB će osiguravati neometano funkcioniranje platnog sustava te izdavati i obavljati opskrbu novčanicama i kovanicama eura, obavljat će i poslove povezane s proizvodnjom službene statistike te će pratiti provedbu zaštite potrošača. Kao i dosad Hrvatska narodna banka upravljat će međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske. Također će i nadalje provoditi nadzor provedbe propisa za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Sveukupno, s uvođenjem eura poslovni zadaci za zaposlenike i rukovodstvo HNB-a se u bitnoj mjeri povećavaju.

54. Ispunjava li Hrvatska mastrichtske kriterije?

Hrvatska ispunjava sve kriterije za uvođenje eura. Od 2016. Hrvatska je de facto zadovoljavala sve mastrichtske kriterije osim kriterija stabilnosti tečaja s obzirom na to da nije najmanje dvije godine provela u tečajnom mehanizmu ERM II. No, u srpnju 2020. Hrvatska je pristupila mehanizmu ERM II, te je u narednom razdoblju ispunila i taj kriterij.

Europska komisija i Europska središnja banka su 1. lipnja 2022. objavile izvješća o konvergenciji kojima informiraju Vijeće EU-a o napretku koji su države članice ostvarile u ispunjavanju kriterija za ulazak u

europodručje. Ti se kriteriji odnose na stabilnost cijena, održivost javnih financija, tečajni kriterij i kriterij dugoročnih kamatnih stopa. Hrvatska je u oba izvješća ocijenjena vrlo povoljno: ne samo da je ispunila sve mastrichtske kriterije, već je i ocjena održivosti konvergencije povoljnija u odnosu na prethodna izvješća, te je također ocijenjeno da Hrvatska ispunjava uvjete pravne konvergencije odnosno da je hrvatsko zakonodavstvo usklađeno s ugovorima EU-a i Statutom ESSB-a i ESB-a.

Europska komisija u svojem izvješću navodi da je Hrvatska spremna za uvođenje eura od 1. siječnja 2023., čime će se broj država Europske unije koje se koriste eurom povećati na 20. Pritom se ističe da će Vijeće EU-a konačnu odluku o uvođenju eura u Hrvatskoj donijeti u prvom dijelu srpnja ove godine, nakon što se provedu potrebne procedure i razgovori u Euroskupini i Europskom vijeću i nakon što Europski parlament da svoje mišljenje. Izvješće o konvergenciji za 2022., naglašava Europska komisija, je ključni i povijesni korak Hrvatske na putu prema uvođenju eura.

Detaljnije o ispunjavanju mastrichtskih kriterija: Hrvatska od ulaska u EU kontinuirano zadovoljava kriterij stabilnosti cijena, te i unatoč recentnom povećanju inflacije uzrokovanom rastom cijena energije i hrane, Hrvatska ne odskaka od ostalih članica EU-a. Konkretno, prosječna 12-mjesečna stopa inflacije u travnju 2022. iznosila je 4,7%, što je jednako prosjeku EU-a, a referentna vrijednost za kriterij stabilnosti cijena, koja se računa kao prosječna stopa inflacije u tri države EU-a s najboljim ostvarenjem stabilnosti cijena uvećana za 1,5 postotna boda, iznosila je 4,9%. Od ulaska u ERM II u srpnju 2020. devizni tečaj kune prema euru fluktuirao vrlo blizu središnjeg pariteta postavljenog na razini 7,53450 kuna za 1 euro, te Hrvatska uspješno ispunjava kriterij stabilnosti tečaja. Hrvatska je ispunila fiskalne kriterije budući da je u 2021. Hrvatska ostvarila proračunski manjak niži od 3% BDP-a te je zadovoljavajućom dinamikom nastavila smanjivati omjer javnog duga i BDP-a. Konačno, Hrvatska je zadovoljila kriterij dugoročnih kamatnih stopa – u referentnom razdoblju (svibanj 2021. – travanj 2022.) 12-mj. prosječne dugoročne kamatne stope na državne obveznice Republike Hrvatske iznosile su 0,8%, što je ispod referentne vrijednosti od 2,6%.

Od svih država članica koje još nisu uvele euro u 2022. samo Hrvatska ispunjava mastrichtske kriterije.

55. Koji su glavni troškovi uvođenja eura?

Uvođenje zajedničke valute sa sobom nosi i određene troškove, odnosno rizike. Oni su uglavnom jednokratni i po svojoj veličini i važnosti relativno niski. Troškovi se mogu podijeliti na ekonomske učinke zamjene kune eurom i druge učinke kao što su gubitak nacionalne valute kao simbola suvereniteta i nacionalnog identiteta.

U ekonomske se učinke svrstava rizik povećanja razine cijena pri konverziji. Međutim, građani ne trebaju strahovati od učinka uvođenja eura na cijene s obzirom na to da će povećanje cijena biti jednokratno i neznatno: ocjenjuje se da bi moglo iznositi 0,2 postotna boda u godini uvođenja eura. Jedan je od ekonomskih učinaka i gubitak samostalne monetarne politike. Za Hrvatsku je to objektivno mali trošak jer je prostor za aktivno korištenje monetarne politike i danas sužen jer je Hrvatska mala, otvorena i visokoeuroizirana zemlja. No, nakon uvođenja eura Hrvatska će imati pravo izravno sudjelovati u oblikovanju i provedbi zajedničke monetarne politike na razini europodručja. Analize upućuju na to da će zbog usklađenosti poslovnih ciklusa Hrvatske i europodručja zajednička monetarna politika odgovarati hrvatskom gospodarstvu.

Kada je riječ o jednokratnim troškovima uvođenja eura, treba napomenuti da će pojedini dijelovi društva, konkretno banke, neki poslovni subjekti i državne institucije, snositi određene jednokratne troškove konverzije koji će se pojaviti neposredno prije i u kratkom razdoblju nakon uvođenja eura. Oni se ponajprije odnose na pribavljanje novčanica i kovanica eura (trošak za središnju banku i ministarstvo financija), prilagodbe bankomata, informatičkih i računovodstvenih sustava i tiskanje novih obrazaca, primjerice cjenika s iznosima u eurima.

Također postoje i neki konkretni jednokratni financijski troškovi za Vladu RH i Hrvatsku narodnu banku. Ti se izdaci odnose na prijenos sredstava Europskoj središnjoj banci i uplatu u Europski mehanizam za stabilnost (ESM), čiji je zadatak financijski pomagati države članice europodručja kada se suoče s financijskim poteškoćama. Oba troška, s druge strane, donose nam i određena prava: guverner HNB-a ravnopravno će s drugim guvernerima u Upravnom vijeću ESB-a sudjelovati u donošenju odluka o zajedničkoj monetarnoj politici, a ako se Hrvatska nađe u financijskim poteškoćama, moći će računati na pomoć iz zajedničkog instrumenta.

56. Postoji li ipak rizik da će odricanje od vlastite valute u dugom roku naštetiti blagostanju hrvatskih građana?

Nema razloga za bojazan da bi uvođenje eura moglo naštetiti blagostanju hrvatskih građana i hrvatskome gospodarstvu. Kada se uzmu u obzir svi relevantni činitelji, dolazi se do zaključka da će uvođenje eura pomoći u nastojanju da se poveća produktivni potencijal hrvatskoga gospodarstva, a time i ostvari veći životni standard za hrvatske građane. Naime, brojne koristi koje euro donosi poput povoljnijih uvjeta zaduživanja, nižih transakcijskih troškova, veće otpornosti gospodarstva na vanjske šokove, trebale bi pridonijeti investicijama i gospodarskom rastu. Samim time posredno će pozitivno utjecati i na kretanje plaća i mirovina u Hrvatskoj. Uvođenje eura pomoći će u tome da gospodarstvo bude otpornije i učinkovitije, no treba imati na umu da uvođenje eura samo po sebi ne jamči ekonomski prosperitet. Navedeni pozitivni učinci doći će do izražaja ako budu potpomognuti odgovornim vođenjem ekonomskih politika koje će dati dodatni poticaj privatnim investicijama. Zajedničkim djelovanjem makroprudencijalne politike koju će HNB imati na raspolaganju te fiskalne i strukturne politike koju će provoditi Vlada RH-a omogućit će se što lakša i povoljnija tranzicija s kune na euro i za hrvatsko gospodarstvo i za građane.

57. Koji instrumenti ostaju Hrvatskoj, tj. HNB-u na raspolaganju nakon gubitka samostalne monetarne politike?

Od dana uvođenja eura HNB više neće moći samostalno provoditi monetarnu politiku, ali će i nadalje imati veliku autonomiju u provođenju makroprudencijalne politike. HNB će se aktivno služiti instrumentima makroprudencijalne politike s ciljem održavanja financijske stabilnosti i ukupne makroekonomske stabilnosti. Premda je poslovni ciklus u Hrvatskoj usklađen s poslovnim ciklusom u državama članicama europodručja, u slučaju znatnijeg odstupanja i neusklađenosti zajedničke monetarne politike s trenutnom situacijom u Hrvatskoj HNB će na raspolaganju imati brojne instrumente makroprudencijalne politike. Među instrumentima namijenjenima jačanju kapitala ključni su dodatni zaštitni slojevi kapitala (zaštitni sloj za očuvanje kapitala, protuciklički zaštitni sloj, zaštitni sloj za sistemski rizik te zaštitni slojevi za globalne i ostale sistemski važne kreditne institucije) koji izravno povećavaju otpornost banaka na gubitke. Primjerice, za usporavanje prekomjernoga kreditnog rasta HNB na raspolaganju ima protuciklički zaštitni sloj kapitala. Trenutno stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala u Hrvatskoj iznosi 0% (odlukom HNB-a od 28. ožujka 2022.

stopa se podiže na 0,5% s početkom primjene 31. ožujka 2023.), no povećanjem te stope HNB može utjecati na rast kredita cijenom ili količinom kredita. Također, HNB može ograničiti potražnju za kreditima preko korisnika kredita postavljanjem visokog iznosa pokrivenosti kredita kolateralom ili pokrivenosti duga prihodima.

Na kraju, valja podsjetiti da će HNB, kao dio Eurosustava, aktivno sudjelovati u oblikovanju i provođenju zajedničke monetarne politike u europodručju. Guverner HNB-a postat će punopravni član Upravnog vijeća Europske središnje banke koje donosi sve odluke iz područja monetarne politike, a HNB će biti zadužen za provedbu zajedničke monetarne politike na području Hrvatske.

58. Što ako zajednička monetarna politika ne bude odgovarala hrvatskom gospodarstvu?

U slučaju da zajednička monetarna politika ne bude odgovarala hrvatskom gospodarstvu, Hrvatska narodna banka moći će reagirati primjenom instrumenata makroprudencijalne politike, u čemu će imati gotovo potpunu autonomiju. Uz pomoć instrumenata makroprudencijalne politike HNB će moći utjecati na potencijalne neravnoteže u financijskom sustavu i time utjecati na likvidnost, kapitaliziranost i kreditnu aktivnost banaka u Hrvatskoj. Primjerice, za usporavanje prekomjernoga kreditnog rasta, HNB će imati na raspolaganju protuciklički zaštitni sloj kapitala. Povećanjem stope protucikličkoga kapitalnog zahtjeva (sada u Hrvatskoj ta stopa iznosi 0%, a odlukom HNB-a od 28. ožujka 2022. stopa se podiže na 0,5% s početkom primjene 31. ožujka 2023.), HNB može utjecati na rast kredita cijenom ili količinom kredita. Osim toga, HNB može i izravno suzbiti potražnju za kreditima tako da ograniči maksimalan iznos kredita koji klijent može dobiti za danu vrijednost svog dohotka ili založenoga kolaterala.

Osim mjera makroprudencijalne politike kojima će raspolagati HNB, Hrvatska će nakon uvođenja eura imati i visok stupanj samostalnosti pri provođenju fiskalne politike i strukturnih politika. Provođenjem razborite fiskalne politike moguće je smanjiti neravnoteže u javnim financijama, a provođenjem strukturnih reformi pridonijet će se gospodarskom rastu i spriječiti nastanak makroekonomskih neravnoteža. Stoga će, nakon uvođenja eura fiskalna, makroprudencijalna i strukturne politike zajedno činiti glavne poluge ekonomske politike.

59. Je li Hrvatska spremna za euro?

Uvođenje eura višegodišnji je proces koji ima nekoliko faza te je Hrvatska svaku fazu započela kad je za nju bila spremna. Spremnost Hrvatske za zadnju fazu i samo uvođenje eura, a koja se prije svega odnosi na ispunjavanje kriterija konvergencije (maastrichtskih kriterija), potvrđena je od strane Europske komisije i Europske središnje banke koje su u svojim izvješćima o konvergenciji u lipnju 2022. pozitivno ocijenile ispunjavanje svih uvjeta za uvođenje eura, uključujući i održivost konvergencije i prikladnost politika. To su potvrdile i države članice europodručja i EU-a u cjelini koje se slažu s preporukom da Hrvatska uvede euro 1. siječnja 2023.

U lipnju 2017. godine, Hrvatska je izašla iz procedure prekomjernoga proračunskog manjka, a makroekonomske neravnoteže su se popravljale. No, u to vrijeme Europska komisija je Hrvatsku još uvijek svrstavala među zemlje s prekomjernim makroekonomskim neravnotežama. Ipak, imajući na umu gospodarske trendove, aktivnosti i smjer makroekonomske politike te činjenicu da je uvođenje eura višegodišnji proces, postojalo je čvrsto uvjerenje da je Hrvatska u tom trenutku bila spremna započeti proces. U takvim okolnostima, Vlada i HNB izradili su Strategiju za uvođenje eura kao službene

valute u Republici Hrvatskoj, koja je predstavljena javnosti u listopadu 2017. Iz današnje perspektive potvrđuje se da je tadašnje čvrsto uvjerenje bilo ispravno.

Hrvatska je u srpnju 2019. godine institucijama EU-a i državama europodručja poslala pismo namjere za ulazak u ERM II, a malo ranije, u svibnju 2019., Europskoj središnjoj banci upućen je zahtjev za ulazak u blisku suradnju. Namjeru Hrvatske za ulazak u ERM II pozdravili su na sastanku Euroskupine u srpnju 2019. ministri financija iz država članica europodručja i Danske, sudionice tečajnog mehanizma. Tome je prethodila, i spremnost za tu fazu potvrdila, među ostalim i ocjena Europske komisije iz veljače 2019., prema kojoj Hrvatska više nije zemlja s prekomjernim makroekonomskim neravnotežama. Rezultat je to nastavka brzog smanjivanja makroekonomskih neravnoteža, uključujući i fiskalnih neravnoteža. Također, u toj ocjeni prepoznati su naporu u provedbi pojedinih strukturnih reformi, ali se navodi da i nadalje postoji prostor za daljnji napredak.

Nakon toga, u sljedećih godinu dana provodile su se mjere i politike na koje se Hrvatska obvezala u pismu namjere, uključujući strukturne prilagodbe, ali i pripreme radnje (poput priprema za uspostavljanje bliske suradnje s Europskom središnjom bankom) kako bi Hrvatska mogla pristupiti mehanizmu ERM II.

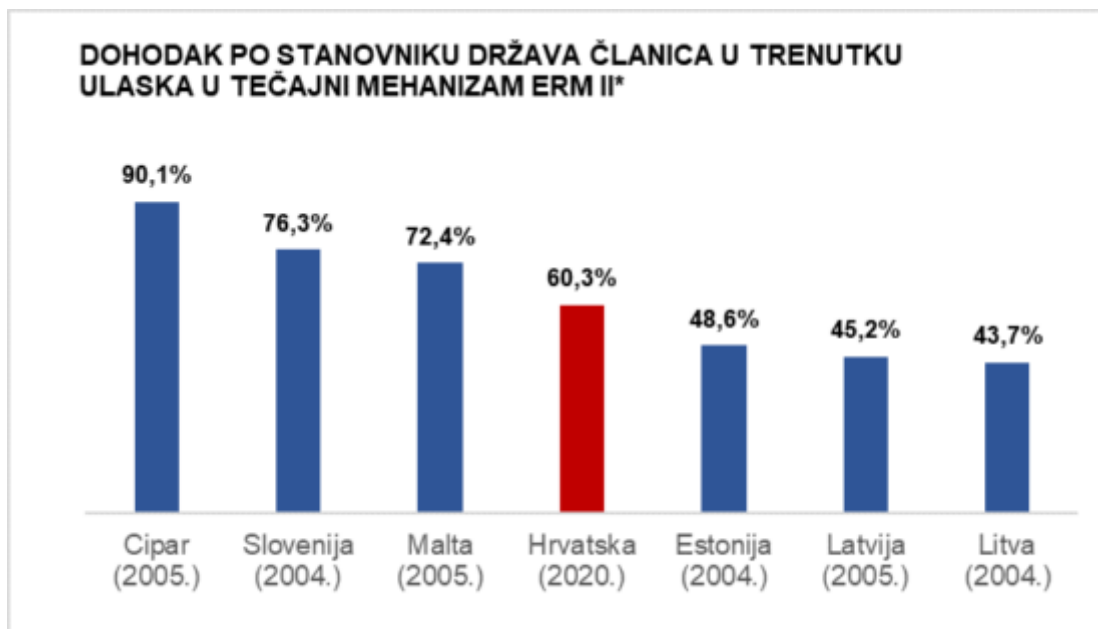
Spremnost Hrvatske za ulazak u ERM II sredinom 2020. ocjenjivali su Europska komisija, Europska središnja banka te sve zemlje koje su danas članice europodručja i Danska kao članica mehanizma ERM II. Na zahtjev Hrvatske ministri financija država europodručja, predsjednica Europske središnje banke te ministri financija i guverneri središnjih banaka Danske i Hrvatske, slijedom postupka u kojemu je sudjelovala Europska komisija i nakon konzultacija s Gospodarskim i financijskim odborom, donijeli su 10. srpnja 2020. zajedničku odluku da se hrvatska kuna uključi u ERM II.

Nakon ulaska u ERM II, Hrvatska u tečajnom mehanizmu provodi najmanje dvije godine i pritom zadovoljava sve kriterije nominalne konvergencije (kriterije za uvođenje eura). Institucije EU-a (EK i ESB) i države članice ponovo su oni koji ocjenjuju je li Hrvatska zadovoljila kriterije za uvođenje eura te određuju datum uvođenja zajedničke valute u Hrvatskoj. Za Hrvatsku je gospodarstvo važno da vrijeme koje Hrvatska provodi u tečajnom mehanizmu iskoristi za daljnju provedbu ekonomskih i strukturnih politika koje povoljno utječu na konkurentnost gospodarstva i njegovu otpornost na gospodarske šokove u budućnosti. No, takva je ekonomska politika poželjna nevezano uz sam proces i cilj uvođenja eura, te se treba nastaviti i nakon uvođenja eura.

Nadalje, pri razmatranju spremnosti Hrvatske za uvođenje eura s ekonomskoga gledišta važno mjesto zauzima analiza usklađenosti poslovnih ciklusa u Hrvatskoj s onima u zemljama europodručja. Ta analiza nedvosmisleno pokazuje da su poslovni ciklusi usklađeni, što implicira da monetarna politika Europske središnje banke odgovara hrvatskim okolnostima. U tom smislu, ne postoji bojazan da bi se u uvjetima recesije makroekonomska prilagodba u Hrvatskoj događala preko tržišta rada (povećane nezaposlenosti ili pada plaća) i javnih financija (povećanje proračunskog manjka) u većoj mjeri nego li je to slučaj sada, dok Hrvatska još nije u europodručju.

Na kraju, treba reći da sama razina razvijenosti zemlje (mjerena BDP-om po stanovniku) nije prepreka ulasku zemlje u europodručje, posebice ako su cijene u toj zemlji već u najvećoj mjeri usporedive s onima u europodručju kao što je to slučaj u Hrvatskoj. Naime, teoretski, kad bi cijene u zemlji koja

ulazi u europodručje bile bitno ispod razine cijena u europodručju, tada bi, jednom kada se nepovratno fiksira tečaj i uvede euro u toj zemlji, konvergencija uzrokovala relativno brži rast cijena nego u drugim zemljama europodručja. To bi utjecalo na realni tečaj te zemlje, koji bi aprecirao u odnosu na europodručje i time bi se smanjivala njezina cjenovna konkurentnost, a koju bi onda trebalo neutralizirati drugim politikama (npr. smanjivanjem plaća) koje bi za rezultat imale internu devaluaciju. No, kao što je već spomenuto, u slučaju Hrvatske odnos domaćih cijena i cijena u europodručju nije u raskoraku. Štoviše, često se s pravom može čuti da Hrvatska već ima europske cijene. Stoga, ni eventualni argument da bi Hrvatska trebala najprije doseći određenu (višu) razinu razvijenosti, pa tek onda ući u europodručje nije ekonomski utemeljen.

60. Hoće li Hrvatska izgubiti dio nacionalnog identiteta povezan sa zamjenom hrvatske kune za euro?

Hrvatska neće izgubiti nacionalni identitet uvođenjem eura, jer kada Hrvatska uvede euro kao službenu valutu rabiće se novčanice eura koje su iste u cijelom europodručju, te će se proizvesti i staviti u optjecaj kovanice eura koje će na tzv. nacionalnoj strani imati hrvatska nacionalna obilježja. Na taj će način diljem europodručja kolati "hrvatske" euro kovanice koje prikazuju motive šahovnice, karte Republike Hrvatske, glagoljice, životinje kune i lik Nikole Tesle. Zbog toga nema razloga za bojazan da će se odricanjem od nacionalne valute kune ujedno izgubiti i dio nacionalnog identiteta povezan s njom jer ćemo tako promicati svoj nacionalni identitet i u drugim državama.

61. Kako će se Hrvatska prilagođavati financijskim krizama i recesijama nakon što potpuno izgubi instrument deviznog tečaja?

U Hrvatskoj se deviznim tečajem niti danas ne može koristiti kao instrumentom za prilagodbu u uvjetima krize. Kad bi središnja banka u jeku recesije pokušala oslabiti kunu s namjerom poticanja izvoza i oporavka gospodarstva, rezultat takve intervencije bio bi negativan jer bi se recesija dodatno produbila. Naime, iako bi slabljenje kune pozitivno djelovalo na prihode poduzeća koja su neto izvoznici, ono bi naštetilo svima koji su zaduženi u stranoj valuti jer bi se teret otplate tih dugova povećao. Takvih je u slučaju Hrvatske mnogo više te bi negativan učinak bio znatno veći od pozitivnog

učinka. Osim toga, deprecijacija tečaja rezultirala bi povećanjem cijena uvoznih dobara koja imaju visok udio u potrošačkoj košarici, što bi dovelo do porasta inflacije i smanjenja raspoloživog dohotka kućanstava. Povećanje inflacije s vremenom bi se prelilo na rast plaća i troškova proizvodnje, te bi naštetilo i neto izvoznicima kojima je slabljenje kune prvotno odgovaralo. Uzimajući sve to u obzir, male i otvorene zemlje, posebice one koje su uz to još i visokoeuroizirane, odricanjem od instrumenta deviznog tečaja u suštini ništa ne gube.

Nakon što uvedemo euro, instrumenti za suočavanje s krizama bit će isti kao danas – fiskalna i makroprudencijalna politika. U uvjetima recesije Vlada može djelomično amortizirati pad agregatne potražnje tako da poveća javnu potrošnju i smanji porezno opterećenje gospodarstva. Makroprudencijalnom politikom, s druge strane, središnja banka regulira likvidnost, kapitaliziranost i kreditnu aktivnost poslovnih banaka, čime posredno pridonosi makroekonomskoj stabilnosti. U fazi ekspanzije makroprudencijalna politika u pravilu je restriktivna kako bi se obuzdao prekomjeren rast kredita i preuzimanje rizika, čime se sprječava pregrijavanje gospodarstva. U fazi recesije, suprotno tome, mjere se makroprudencijalne politike popuštaju kako bi se bankama oslobodila sredstva za financiranje gospodarskog oporavka.

62. Postoji li opasnost da Hrvatska nakon uvođenja eura završi u dužničkoj krizi kao što se dogodilo Grčkoj?

Vjerojatnost takvog scenarija za Hrvatsku je iznimno mala. Ako se pogledaju osnovne ekonomske veličine poput visine javnog duga, tekućeg računa platne bilance, inozemnog duga i sl., Hrvatska se ni na koji način ne može uspoređivati s Grčkom. Ako se, pak, promatraju i gospodarska kretanja, ponovno je situacija Grčke i Hrvatske neusporediva. Gospodarski rast u Hrvatskoj je uravnotežen i stabilan, a javne su financije od 2016. znatno konsolidirane. Ovdje vrijedi napomenuti da iako je kriza uzrokovana pandemijom privremeno narušila napredak u obliku eliminacije proračunskog manjka i smanjenja javnog duga ubrzanom dinamikom postignut od 2016. do 2019., snažan gospodarski oporavak koji je nastupio u 2021. pomogao je da Hrvatska ponovno poboljša fiskalne pokazatelje. Konačno, to je potvrđeno pozitivnom ocjenom o ispunjavanju kriterija za uvođenje eura koji se odnosi na stabilnost i održivost javnih financija. Nadalje, za usporedbu, države koje su bile pogođene dužničkom krizom u godinama koje su prethodile krizi prekomjerno su se zaduživale i trošile, što je dovelo do pregrijavanja njihovih gospodarstava. Nakon izbijanja svjetske financijske krize 2008. te države više nisu mogle financirati visoku razinu potrošnje, pa su bile prisiljene na naglo stezanje domaće potražnje koje je imalo dramatične učinke na gospodarski rast i zaposlenost.

Dodatni razlog zbog kojeg je scenarij u kojemu Hrvatska doživljava dužničku krizu malo vjerojatan jest taj što je europodručje danas snažnija monetarna unija nego što je to bila u prvoj polovini prošlog desetljeća. U razdoblju nakon svjetske financijske krize provedene su brojne reforme s ciljem osiguranja dugoročne stabilnosti eura kao zajedničke valute i povrata povjerenja u održivost monetarne unije. Od 2011. uvedeni su novi i ojačani postojeći mehanizmi u području ekonomskog upravljanja. Uspostavljen je Europski semestar kao godišnji ciklus koordinacije ekonomskih politika: Europska komisija ispituje postojanje makroekonomskih neravnoteža i upućuje na potrebu njihova smanjenja u slučaju kada su one prisutne i posebno ako su prekomjerne, a sve države članice primaju preporuke (engl. country specific recommendations, CSRs) kojima ih se potiče na provođenje mjera za otklanjanje identificiranih neravnoteža i strukturnih ranjivosti. Osnažena su fiskalna pravila i uspostavljen je Europski mehanizam za stabilnost kao instrument pomoći članicama europodručja

koje se nađu u financijskim poteškoćama. Važan korak napravljen je uspostavom bankovne unije koja se zasniva na jedinstvenim pravilima za sve (tzv. single rulebook) i tri stupa: zajednički nadzor banaka, zajednički okvir za sanaciju banaka i zajednički sustav osiguranja depozita o kojemu se i nadalje pregovara. Vezano za financijsku stabilnost u EU-u, osnovan je Europski odbor za sistemske rizike čiji je mandat nadzirati sistemske financijske rizike na razini cijelog EU-a, a kako bi se rizici koji su prijetnja financijskoj stabilnosti u više država članica istodobno pravodobno prepoznali i adresirali. Dakle, europodručje je tijekom prošlog desetljeća nedvojbeno osnaženo, a na njegovu daljnjem jačanju radi se i danas.

63. Je li točno da će Hrvatska nakon uvođenja eura morati financijski pomagati drugim članicama?

Europska unija zasniva se na načelu solidarnosti, odnosno na mogućnosti da se sve države članice u slučaju potrebe mogu osloniti na zajednički instrument pomoći. I stoga, sve države članice europodručja uplaćuju u kapital Europskog mehanizma za stabilnost (instrument pomoći EU-a), što onda omogućuje relativno jeftino financiranje za državu članicu i pomoć EU-a ako se država nađe u krizi. Dakle, na istu će pomoć moći računati i Hrvatska ako to u budućnosti bude potrebno.

64. Ako je uvođenje eura toliko korisno za državu, zašto ga Švedska, Češka, Poljska i Mađarska odbijaju uvesti?

Svaka država članica samostalno određuje kada će započeti postupak uvođenja eura uzimajući u obzir više elemenata, uključujući odnos ekonomskih koristi i troškova. U Hrvatskoj su očekivane koristi od uvođenja eura veće nego u glavnini ostalih država, što je povezano s visokom prisutnošću eura u hrvatskom gospodarstvu. Primjerice, u skupini država članica koje se još ne služe eurom Hrvatska se ističe najvišim udjelom kredita i depozita vezanih uz euro u ukupnim kreditima i depozitima. Zbog toga, ali i niza drugih činitelja, Hrvatska će uvođenjem eura ostvariti znatne i trajne koristi, dok će troškovi (nedostaci) biti mali i uglavnom jednokratni. U nekoliko država članica očekivani pozitivni učinci nisu ni približno toliko izraženi kao u slučaju Hrvatske, pa one svjesno odgađaju ispunjavanje obveze uvođenja eura. Međutim, treba istaknuti da je, zajedno s Hrvatskom, još nekoliko drugih država članica istaknulo ambiciju za uvođenje eura, uključujući Bugarsku, koja se zajedno s Hrvatskom u srpnju 2020. pridružila tečajnom mehanizmu ERM II.

65. Je li istina da euro pogoduje velikim državama, a šteti malima?

Ne. Sve države članice EU-a koje su s Hrvatskom usporedive po veličini i ekonomskoj snazi već su uvele euro. To upućuje na zaključak da članstvo u europodručju nije rezervirano samo za velika razvijena gospodarstva. Male države poput Hrvatske odlučuju se na uvođenje eura zato što članstvom u velikoj monetarnoj uniji stječu vjerodostojnost i uživaju zaštitu koja posebice dolazi do izražaja u razdobljima financijskih kriza. Naime, nakon što postane članica europodručja, mala država postaje otpornija na krize jer više ne postoji rizik da se njezina valuta nađe na udaru špekulativnog napada, a osim toga država dobiva pristup dodatnim izvorima financiranja, uključujući monetarne operacije Europske središnje banke, koji su na raspolaganju samo državama članicama koje su uvele euro.

66. Hoće li se o uvođenju eura odlučivati na referendumu?

Referendum o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji i u skladu sa svim pravima i obvezama koji iz tog čina proizlaze održan je 2012. godine i tada su se hrvatski državljani većinom opredijelili za ulazak Hrvatske u EU. Pristupanjem Europskoj uniji Hrvatska je ujedno i preuzela obvezu uvođenja eura kada se za to ispune uvjeti. Naime, Hrvatska je potpisivanjem Ugovora o pristupanju postala

stranka Ugovora o Europskoj uniji kao i Ugovora o funkcioniranju Europske unije i Ugovora o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju, što znači da se odredbe osnivačkih ugovora EU-a primjenjuju i na Hrvatsku. To se odnosi i na zajedničku valutu euro, s obzirom na to da je uspostava ekonomske i monetarne unije čija je valuta euro definirana Ugovorom o Europskoj uniji iz 1992. (članak 3. pročišćene verzije tog Ugovora). Hrvatska je putem svoga pristupnog ugovora preuzela obvezu uvođenja eura nakon što ispuni propisane uvjete kao i druge odredbe koje se odnose na države članice koje se koriste zajedničkom valutom. Iste se odredbe primjenjuju u svim državama članicama koje su EU-u pristupile nakon potpisivanja Ugovora o Europskoj uniji.

67. Moramo li uvesti euro?

Hrvatska je, kao i sve države članice koje su pristupile EU-u nakon 1992., kada je potpisan Ugovor o Europskoj uniji (Ugovor iz Maastrichta), obvezna uvesti euro kao službenu valutu u jednom trenutku u budućnosti. Naime, potpisivanjem ugovora o pristupanju Europskoj uniji Hrvatska je preuzela cjelokupnu pravnu stečevinu EU-a, koja, među ostalim, propisuje da su sve države članice osim Danske dužne uvesti euro nakon što zadovolje potrebne uvjete. Odluku o pokretanju postupka uvođenja eura donose nacionalne vlasti države članice, na temelju ocjene ekonomskih koristi i troškova uvođenja eura za konkretno gospodarstvo, ali uzimajući u obzir i druge relevantne činitelje.

68. Prikazuje li se fiksni tečaj konverzije nakon 1. siječnja 2023. obratno?

Tijekom cijelog razdoblja dvojnog iskazivanja (od prvog ponedjeljka u rujnu 2022. do 31. prosinca 2023.) fiksni tečaj konverzije prikazuje se uvijek na isti način, 1 EUR = 7,53450 HRK.

69. Mogu li se zalihe s oznakom povratne naknade od 0,50 HRK koristiti do isteka zaliha?

Ambalažu na kojoj je iskazana vrijednost povratne naknade u kunama nije potrebno mijenjati nakon datuma uvođenja eura, već se ona koristi do isteka zaliha.

70. Hoće li se redefinirati iznos povratne naknade?

Iznos povratne naknade od 0,50 kuna te iznosi naknada prodavateljima za preuzimanje i predaju otpadne ambalaže od pića sakupljaču za ručno preuzimanje 0,05 kuna i preuzimanje putem aparata 0,18 kuna preračunavat će se prema Zakonu o uvođenju eura. U vezi s Prijedlogom pravilnika o ambalaži i otpadnoj ambalaži, plastičnim proizvodima za jednokratnu uporabu i ribolovnom alatu koji sadržava plastiku kojim će se između ostalog urediti i označavanje ambalaže od pića u sustavu povratne naknade, kao i zaprimanje ambalaže označene starim oznakama, pravilnik je u izradi i uskoro se očekuje njegova objava na savjetovanju s javnošću.

71. Kako će poslovni subjekti čija poslovna godina ne odgovara kalendarskoj godini podnositi izvješća?

Poslovni subjekti, obveznici predaje godišnjih financijskih izvještaja prema odredbama Zakona o računovodstvu čija je poslovna godina različita od kalendarske, a čiji posljednji dan financijske godine nastupa nakon datuma uvođenja eura, navode podatke za prethodnu poslovnu godinu u financijskim izvještajima u euru. U izvještajima za 2023. i u idućim godinama – ako ti izvještaji sadržavaju i usporedne podatke za prethodnu godinu – podaci za prethodnu godinu radi bolje usporedivosti preračunavaju se iz kune u euro uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i u skladu s pravilima za preračunavanje i zaokruživanje.

72. Hoće li se mijenjati XML shema?

XML shema neće se mijenjati i podaci za razdoblje zaključno s 31. prosinca 2022. dostavljat će se u kuni, a od 1. siječnja 2023. u euru. Tijekom razdoblja dvojnog optjecaja, odnosno od 1. siječnja do 14. siječnja 2023. izdani račun fiskalizira se u euru bez obzira na način naplate.

73. Kada započinje obveza dvojnog iskazivanja na platnim listama?

Kako će obveza dvojnog iskazivanja, prema planiranome, započeti 5. rujna 2022., ako se plaća za kolovoz 2022. isplaćuje nakon 5. rujna 2022., treba biti dvojno iskazana tako da se ukupan iznos isplaćen radniku na račun na ispravi o isplati plaće iskaže i u kuni i u euru, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i prema pravilima za preračunavanje i zaokruživanje. Ako poslodavac plaću za kolovoz isplaćuje 4. rujna 2022. ili ranije, nije ju dužan dvojno iskazati.

74. Je li potrebno mijenjati ugovore o radu budući da su u njima navedeni iznosi plaće u kunama?

Prema načelu neprekidnosti ugovora postojeći ugovori s iznosima u kuni i dalje su važeći. Novčani iskazi vrijednosti u spomenutim ugovorima datumom uvođenja eura kao službene valute smatrat će se novčanim iskazima u euru uz primjenu fiksnog tečaja konverzije. Iznosi u pravilnicima o radu, aneksima ugovora i sl. koji će se zbog potrebe mijenjati nakon uvođenja eura moraju biti iskazani u eurima.

75. Kako je HNB održavao stabilnost tečaja tijekom sudjelovanja u mehanizmu ERM II?

Pridruživanjem tečajnom mehanizmu ERM II obvezali smo se da će se tečaj nacionalne valute u odnosu na euro održavati unutar ranije definiranog raspona u odnosu na dogovoreni središnji paritet. Međutim, iako raspon fluktuacija oko središnjeg pariteta iznosi $\pm 15\%$, što je standardni raspon fluktuacija u tečajnom mehanizmu ERM II, povijesno gledano tečaj kune uvijek se kretao vrlo blizu razine središnjeg pariteta. U tom smislu, postojeća tečajna politika koju HNB provodi u proteklih više od četvrt stoljeća u potpunosti je kompatibilna s potrebom ispunjavanja maastrichtskoga kriterija stabilnosti tečaja te se ona neće mijenjati. Na isti način kao i u dosadašnjem razdoblju HNB poglavito putem interveniranja na deviznom tržištu održava tečaj stabilnim. Imajući na umu dugogodišnju praksu i reputaciju HNB-a u smislu održavanja stabilnog tečaja kune u odnosu na euro, kao i zdravu platno-bilančnu poziciju te prilično visoke međunarodne pričuve, HNB je tijekom protekle dvije godine koliko je kuna provela u mehanizmu ERM II uspješno održavao stabilnost tečaja te će to činiti i do 1. siječnja 2023. kada Hrvatska prelazi na euro.

76. Je li dopušteno isticanje drugih valuta, osim kune i eura, tijekom razdoblja dvojnog iskazivanja cijena?

Dopušteno je isticanje više valuta (osim kuna i eura) na etiketi, uz uvjet da obveza dvojnog iskazivanja cijena (u kunama i eurima) bude zadovoljena tijekom cijelog razdoblja obveze dvojnog iskazivanja prema pravilima za preračunavanje i zaokruživanje propisanim Zakonom o uvođenju eura kao službene valute u RH.

77. Imaju li pravni subjekti, koji inače imaju model B2B, obvezu dvojno iskazivati cijene pri fakturiranju prema fizičkim osobama (B2C)?

Ako je riječ o potrošaču koji je prema definiciji Zakona o zaštiti potrošača ("Narodne novine", br. 19/2022.) svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, dvojno je iskazivanje obvezno.

78. Hoće li se mijenjati blagajnički maksimum?

Intencija Ministarstva financija, Porezne uprave jest izmjena Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom tako da se usklade iznosi blagajničkog maksimuma, a sve u svrhu olakšavanja poslovanja poreznim obveznicima odnosno obveznicima fiskalizacije, uzimajući u obzir postupanja u skladu s odredbama Zakona o uvođenju eura kao službene valute u RH vezano uz razdoblje pojednostavnjene posredne predopskrbe. Važno je istaknuti da su obveznici fiskalizacije dužni gotov novac, iznad visine blagajničkog maksimuma koji je propisan odredbama Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom, primljen tijekom dana na bilo kojoj osnovi uplatiti na svoj račun otvoren kod banke istog dana, a najkasnije idućega radnog dana. Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom ("Narodne novine", br. 133/2012., 115/2016., 106/2018., 121/2019. i 138/2020.) propisane su kazne za porezne prekršaje, i to ako obveznik fiskalizacije iznos primljene gotovine ne položi na račun prema odredbama članka 28. istog Zakona te ako ne odredi visinu blagajničkog maksimuma u skladu s odredbama članka 29. Zakona.

79. Po kojem se tečaju obavlja konverzija arhivskih financijskih podataka?

Kada je riječ o konverziji arhivskih podataka, važno je napomenuti da je povijesne podatke potrebno čuvati i u kuni i u euru, točnije za razdoblja kada je kuna bila službena valuta, pohranjuju se u kuni, a kada euro postane službena valuta, pohranjuju se u euru. U slučaju potrebe konverzije pojedinih podataka radi računovodstvenog izvješćivanja koristi se fiksni tečaj konverzije.

80. Kako se postupa s računima koji se izdaju u 2023. za robu/uslugu isporučenu u 2022.?

Važne su tri stavke: datum poslovnog događanja (isporuke robe/usluge), datum izdavanja računa i datum plaćanja. Primjerice, ako je datum isporuke 15. prosinca 2022., datum izdavanja računa 15. prosinca 2022. i datum plaćanja 31. prosinca 2022., valuta unosa u poslovne knjige i valuta plaćanja jest kuna. Ako je datum isporuke 15. prosinca 2022., datum izdavanja računa 15. prosinca 2022., a datum plaćanja 15. siječnja 2023., valuta unosa u poslovne knjige jest kuna, a valuta plaćanja euro. Ako je datum isporuke 15. prosinca 2022., datum izdavanja računa 15. siječnja 2023. i datum plaćanja 15. siječnja 2023., postupak je isti kao u prethodnom slučaju, unos u poslovne knjige je u kuni, a valuta plaćanja euro.

81. Je li potrebno dvojno iskazati PDV na računu?

PDV na računu nije potrebno dvojno iskazati.

82. Hoće li na platformi ePorezna postojati zaseban obrazac u eurima?

Na ePoreznoj neće postojati obrasci u eurima. Sa svih obrazaca bit će maknuta naznaka valute. Na početnim ekranima za popunjavanje obrazaca bit će navedena informativna poruka da ovisno o obračunskom razdoblju za koji se navedeni podnose iznosi su u kuni odnosno euru.

83. Što podrazumijeva dvojno iskazivanje na računu?

Obveza dvojnog iskazivanja na računu podrazumijeva iskazivanje ukupnog iznosa na računu. Model dvojnog iskazivanja iznosa, odnosno način na koji će dvojni iznosi biti prikazani na računu ostavlja se na izbor poslovnom subjektu.

Na računu je potrebno iskazati i fiksni tečaj konverzije.

84. Treba li dvojno iskazati iznos na putnom nalogu?

Putne naloge nije potrebno dvojno iskazati.

85. Što ako poslovni subjekti počnu dvojno iskazivati cijene prije odluke Vijeća EU-a?

Iako su neki poslovni subjekti već počeli dvojno iskazivati cijene u kuni i euru, važno je naglasiti kako obveza dvojnog iskazivanja započinje prvi ponedjeljak u mjesecu rujnu 2022. (5. rujna 2022.) i traje do 31. prosinca 2023. Važno je napomenuti kako, bez obzira na to što su neki poslovni subjekti (trgovci / pružatelji usluga) već počeli dvojno iskazivati cijene po tečaju koji nije utvrđen fiksni tečaj konverzije, za potrošača vrijedi cijena izražena u službenoj valuti plaćanja, a to je kuna.

86. Postoji li prijelazno razdoblje u kojemu poslovni subjekti mogu zamijeniti etikete prije početka obveze dvojnog iskazivanja?

Jasna je činjenica da velike prodavaonice, primjerice supermarketi i hipermarketi, raspolažu velikim asortimanom proizvoda, što pripremu za dvojno iskazivanje čini mnogo kompleksnijom. Stoga se predlaže da se ponudeni asortiman podijeli u nekoliko osnovnih kategorija i tako, po unaprijed definiranim kategorijama u nekoliko etapa, a što je prije moguće, postave dvojno iskazane cijene (etikete), kako bi se izbjeglo potencijalno zbunjivanje potrošača. S druge strane, za manje prodavaonice i za sve pružatelje usluga (s obzirom na to da moraju dvojno iskazati cijene na cjenicima) predlaže se da sve cijene robe i usluga iskažu/postave istodobno.

87. Hoće li srednji tečaj HNB-a za euro na 31. prosinca 2022. biti isti kao tečaj konverzije?

Srednji tečaj HNB-a za kunu u odnosu na euro koji se primjenjuje na dan koji prethodi datumu uvođenja eura jednak je fiksnom tečaju konverzije. Drugim riječima, srednji tečaj HNB-a na 31. prosinca 2022. bit će jednak fiksnom tečaju konverzije.

88. Što kada dođe do tečajnih razlika pri preračunavanju cijena iz kune u euro i obratno?

Pri preračunavanju cijena važno je i nužno poštovati sva pravila kako bi se izbjegle potencijalne nepravilnosti te dovođenje potrošača u financijski nepovoljan položaj. Preračunavanje cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti izvršava se primjenom punoga brojčanog iznosa fiksnog tečaja konverzije korištenjem pet decimala te zaokruživanjem dobivenog iznosa u skladu s matematičkim pravilima zaokruživanja, pri čemu se dobiveni rezultat zaokružuje na dvije decimale, a na temelju treće decimale:

- ako je treća decimala manja od pet, druga decimala ostaje nepromijenjena
- ako je treća decimala jednaka ili veća od pet, druga decimala povećava se za jedan.

Slijedom navedenog, do razlika u preračunavanju iz kune u euro i obratno može doći isključivo zbog primjene fiksnog tečaja konverzije u njegovu punom iznosu i matematičkih pravila preračunavanja i zaokruživanja. Dakle, opravdana je promjena isključivo zbog provođenja matematičkih operacija. Pri dvojnog iskazivanju cijena i drugih novčanih iskaza vrijednosti cijene i drugi novčani iskazi vrijednosti iskazani u drugoj valuti koja nije zakonsko sredstvo plaćanja informativnog su karaktera.

89. Smiju li poslovni subjekti zaokružiti cijenu naniže?

Poslovni subjekti mogu i moći će sniziti cijenu koju naplaćuju potrošaču, tj. nakon preračunavanja iz kune u euro cijenu u euru zaokružiti naniže, međutim zabranjeno je zaokruživanje naviše. To je u suprotnosti s pravilima zaokruživanja i protivno je temeljnim načelima iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u RH, a osobito načelu zaštite potrošača. U razdoblju dvojnog iskazivanja novoformirana snižena cijena zaokružena naniže mora biti ispravno preračunata, tj. informativni obračun u valuti koja je bila ili koja će biti službena mora ispravno odražavati cijenu koja se naplaćuje potrošaču i ne smije se zaokruživati ni naviše, ali ni naniže. Omjer iskazanih cijena u kuni i euru mora odgovarati matematičkoj operaciji, odnosno pravilima preračunavanja i zaokruživanja primjenom fiksnog tečaja konverzije u njegovu punom brojčanom iznosu.

90. Moraju li se cijene za jedinicu mjere dvojno iskazivati?

Potrebno je dvojno istaknuti cijene za jedinicu mjere, posebice uzme li se u obzir da se obveza isticanja cijene za jedinicu mjere odnosi u prvom redu na onu robu koju potrošači najviše svakodnevno i kupuju (primjerice hrana, deterdženti, dječje pelene, proizvodi za njegu lica i tijela itd.), zbog čega je potrošačima potrebno omogućiti što višu razinu informiranosti o odnosu cijena postojeće valute (kuna) i buduće valute (euro).

Cijenu za jedinicu mjere nije potrebno dvojno istaknuti tijekom posebnih oblika prodaje (akcije, rasprodaje, roba s greškom) kao ni u slučajevima navedenima u Pravilniku o načinu isticanja maloprodajne cijene i cijene za jedinicu mjere proizvoda i usluga (članak 6. stavak 2.), primjerice za proizvode mase manje od 50 grama ili obujma manjeg od 50 mililitara, voće i povrće koje se prodaje komadno ili u svežnju i dr.

91. Na koga se odnosi obveza dvojnog iskazivanja?

Obveza dvojnog iskazivanja odnosi se isključivo na izravan odnos prema potrošačima. Dvojno iskazivanje ne obuhvaća trgovačke ugovore, odnosno ponude, predujmove, račune i slične dokumente između poslovnih subjekata (B2B), interne račune unutar istoga poslovnog subjekta te razne evidencije i izvještaje koje će biti potrebno dostavljati javnim tijelima.

92. Kako će se preračunavati cijene iz kune u euro?

Način preračunavanja cijena iz nacionalne valute u euro propisan je Uredbom Vijeća EU-a iz 1997. godine. Cijene se preračunavaju u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije koji se sastoji od šest znamenaka. To znači da se u slučaju Hrvatske tečaj konverzije sastoji od glavnog broja i pet decimala, a pri preračunavanju cijena se primjenjuje fiksni tečaj konverzije u cijelosti odnosno u punom brojčanom iznosu.

Zaokruživanje fiksnog tečaja konverzije na dvije decimalne znamenke nije dopušteno. Tek nakon što se preračunaju iz kune u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije, cijene se mogu zaokružiti na najbliži cent.

93. Što je bankovna unija?

Bankovnu uniju čine tri glavne sastavnice:

- jedinstveni nadzorni mehanizam (Single Supervisory Mechanism),
- jedinstveni sanacijski mehanizam (Single Resolution Mechanism) i
- (budući) europski sustav osiguranja depozita (European Deposit Insurance Scheme, EDIS) – trenutno u fazi pregovora između država članica.

Bankovna bi unija po završetku trebala izgledati kako je prikazano na slici:

Ciljevi bankovne unije su:

- poboljšati otpornost banaka i učiniti ih sposobnima da se nose sa svim financijskim krizama u budućnosti
- spriječiti situacije u kojima se novac poreznih obveznika koristi za spašavanje banaka koje propadaju: trošak sanacije banaka snosili bi vlasnici i vjerovnici te Jedinstveni fond za sanaciju
- smanjiti mogućnost da se problemi u bilancama banaka negativno odražavaju na javne financije i obrnuto
- smanjiti fragmentaciju tržišta usklađivanjem pravila za financijski sektor i
- poboljšati financijsku stabilnost u europodručju i EU-u u cjelini.

Bankovna unija omogućuje bankama u EU-u da postanu jače i osigurava njihov bolji nadzor. Razvojem financijske krize u dužničku krizu europodručja postalo je jasno da je državama europodručja zbog posebne međuovisnosti potrebna dublja integracija bankovnog sustava. Polazeći od iskustva financijske krize koja je pogodila svjetska tržišta u razdoblju između 2008. i 2009, a koja je u nekim europskim državama trajala sve do 2015., države članice odlučile su dodatno osnažiti ekonomsku i monetarnu uniju stvaranjem integriranog financijskog okvira koji bi uključivao jedinstvenu superviziju, sanaciju i osiguranje depozita za sve kreditne institucije koje posluju na europodručju.

Bankovnu uniju čine sve države članice europodručja i one države članice EU-a koje mu se odluče priključiti. Države članice koje nisu u europodručju mogu se priključiti bankovnoj uniji uspostavom sporazuma o bliskoj suradnji.